

ژياننامه د رومان "کورئ زارئ سهربلند" دا

عبدی حاجی محمد و رمضان حجی قادر

پشکا زمانئ کوردی، پهره‌ردا بنیات، زانکویا دهوك، هه‌ریما کوردستان-عیراق

((میژوويا وهرگرتنا فه‌کولینی: 23 ته‌باخی، 2021، میژوويا ره‌زامه‌ندیا به‌لافکرئی: 11 چریا دووی، 2021))

پوخته

ژياننامه ژانره‌کئ ئەدهبی یئ سهربه‌خویه باس ل ژيانا که سایه‌تیه‌کئ نافدارد کهت، نفی سینا میژووئی و چپژ وهرگرتنا چیرۆکئ د ئیک به‌ره‌مدا کومدکه‌ت. ئەوئ و رومانئ ژ لایئ نافه‌رۆکئ فه‌ تیکه‌لییه‌کا به‌ره‌ره‌ه د گهل ئیک دا هه‌یه.

ئه‌ف فه‌کۆلینه ل بن ناف و نیشانین (ژياننامه د رومان "کورئ زارئ سهربلند" دا) ، باس ل چه‌وانییا ده‌ستنیشانکرنا ژياننامئ د رومانئ دا د کهت و جه‌خت ل ئەوئ چه‌ندئ د کهت کو ژ بلی رومانئ، بیره‌وه‌ری، رۆژانه، دانپیدان، نامه و میژوو چه‌ند فورمه‌کین نیزیکی ژياننامئ نه. چه‌ند شه‌نگه‌سته‌یه‌ک یین هه‌ین خوینده‌فان دشیت ب رپکا وان بزانیات ئایا روماننقیسی ئەو به‌ره‌م ژ ئاشۆپا خو دروستکرییه بان ژئ ژ ژيانا خو و که‌تواری وهرگرتیه. د رومان "کورئ زارئ سهربلند" دا ب رپکا ده‌رازینکین تیکستی (نافونیشان، دیاری، پیشه‌کی، چافپیکه‌فتن و دانوستاندن... هتد). دیسان شه‌نگه‌سته‌یین (پالده‌ر، ململانئ، راستی و ئاشۆپ، راستگویی و نامه) رۆله‌کئ گرنگ دگێرن بۆ ده‌ستنیشانکرنا ژياننامئ د ئەفئ رومانئ دا. ژ لایئ روماننقیسه ئامازه‌یین هه‌ین، کو به‌شه‌ک ژ ژيان و سهریۆرا وی و ب مفا وهرگرتن ژ سهریۆرا چه‌ند که‌سایه‌تیه‌کین دی د شۆره‌شا کوردی دا یین تیکه‌لی رویدانین رومانئ بووین.

به‌یقین کلیئ: ژياننامه خۆدی، ژياننامه بابته‌ی، رومان، ده‌رازینکین تیکستی، گریبه‌ستا تیکستی.

پیشه‌کی

یین گه له‌ک گریدای هو نه‌رئ ژيان نامئ. ئەف فه‌کۆلینه ل بن نافونیشانی "ژياننامه د رومان "کورئ زارئ سهربلند" دا" یه، هه‌ول هاتییه دان ژياننامئ د رومانئ دا ده‌ستنیشان بکه‌ت. گرنگییا فه‌کۆلینی: گرنگییا فه‌کۆلینی د وی چه‌ندئ دا یه کو د شیاندایه ژيانا ه‌نده‌ک که‌سایه‌تیان د رومانئ دا به‌یته ده‌ستنیشانکرنا و ب تاپ به‌تی ژيانا روماننقیسی کو بوو یه که‌ره‌ستی رومانئ.

ژياننامه ژانره‌کئ ئەدهبی یئ سهربه‌خویه، فه‌گێران و رویدانا سهرهاتییا ژيانا که سایه‌تییه‌کا خودان به‌هره یه‌کا جودا یه. خودئ نفیسه‌ری د نافا گه‌له‌ک تیکستاندا خۆیا د بیت، د رومانیدا ئەف خۆده ل پشت کاره‌کته‌ر و قاره‌مانئ رومانئ خو فه‌دشیریت. ژ ژانرین ئەدهبی، رومان ده‌یته هژمارتن ژ ئەوان جووران

ئه‌نجام و په‌راویزان. فه‌کولین هه‌له‌ینجینراوه ژ تیزا دکتورایی ئه‌وال بن نافونیشانی ژانرین ئه‌دهبی د رۆمانین "سدقی هرۆری" دا.

ته‌وه‌ری ئیکۆ

1- ژياننامه و فورمىن نيزىكى ژياننامى.

1-1 ژياننامه: ژياننامه په‌يقه‌كا ليكدايه، پيکهانییه ژ (ژيان + نامه). د زمانى عه‌ره‌بیدا په‌يقا (السيرة) ده‌يته بکاره‌ينان، ب واتايا ((شيوه، رپره‌و، رپک، رپباز))⁽¹⁾ هاتيه. هه‌روه‌سان په‌يقا "الترجمة" ژى ده‌يته بکاره‌ينان⁽²⁾. د زمانى ئنگليزیدا "Biography" ده‌يته بکاره‌ينان، دبنه‌کوکا خۇدا ((په‌يقه‌كا يونانيه پيکهاتيه ژ Bios ب واتا ژيان و graphein ب واتا نقيسين))⁽³⁾ د هيت.

پينا سا ژياننامى: ژياننامه فه‌گيرانا رويدان و سه‌ره‌اتيا ژيانا تاكه‌كويه، ئه‌فجا ئه‌و تاكه كه‌سايه‌تیه‌كا له‌شكرى، سياسى... هتد بيت. ((جوړه‌كى فه‌گيرانا چيروكويه د ناف دم جهه‌كى ده‌ستنيشانكرى دا ده‌يته ريكخستن، فه‌گير رادبيت ب نقيساندا ژياننامه‌كى، كو خۇدان تايبه‌تمه‌نديه‌كا داهينه‌رانه بيت د بياقى ماددى يان مه‌عنه‌وى.))⁽⁴⁾ دا. ب رهنه‌گه‌كى گشتى ژياننامه، ئانكو ((نقيسينه‌كه نقيسه‌ر ژيانا خو يان يا كه‌سه‌كى ب نافوده‌نگ پيشكيشدكه‌ت و تيدا ده‌ستكه‌فت و كارين ئه‌وى ل سه‌ر ده‌يته نقيسين ئاشكه‌را دكه‌ت))⁽⁵⁾. يان

ئه‌گه‌رین هه‌لبزارتنا ئه‌فى فه‌كۆليني: پشتى بۆ فه‌كۆ له‌ران د ياربووى كو رۆماننقى سى بۆ نقيساندا رۆمانا "كورى ز نارى سه‌ربلند" مفا ژ ژيا نا ه ندهك پي شمه‌رگه‌يان وه‌رگرتيه، فه‌كۆليني دويف چوونا فى چه‌ندى كروب نافونيشان سه‌رچاوه و ژيدهرين مفا ژى هاتين وه‌رگرتن ده‌ستنيشانكرينه.

رپبازا فه‌كۆليني: ميتودى هاتيه په‌پرهورن سالوخي-شيكاريه.

كه‌ره ستى فه‌كۆليني: رۆمانا "كورى ز نارى سه‌ربلند" ه.

په‌په‌كه‌رى فه‌كۆليني: فه‌كۆلین ژ دوو ته‌وه‌ران پيك ده‌يت، يي ئيكى ژ لا يي تيوري فه‌ب كورتى باس ل ژيان نامى، پينا سا ژيان نامى، ژيانا ما خۇدى و با به‌تى، فورمىن نيزىكى ژيان نامى كو پيکهاتيه نه ژ بيره‌وه‌رى، رۆژا نه، دانپيدان، نامه، ميژوو و رۆمان. يي دووى ل بن نافونيشانى ده‌ستنيشانكرن و سه‌ره‌لبوونا شه‌نگه‌سته‌يپن ژياننامى د رۆمانا "كورى ز نارى سه‌ربلند" دا يه، كوت يدا ب پراكتيك و وه‌رگرتنا نموو نان ژ رۆمانى دياركرى يه كو نا مازه‌يپن هه‌ين، خوڤ ندهفانى د گه‌هيني ته ه ندهك سه‌ره‌دافان بۆب سه‌ره‌لبوونا ژيان نامى د رۆمانى دا، ب رپكا ده‌رازيند كين تيكي ستى: نافونيشان، د يارى، پي شه‌كى، چافپيکه‌فتن، دانو ستاندين. د ناف رۆمانى دا ب رپكا په‌يماننا تيكيستى، پالده‌ر، مملانى، راستى و ئاشوب و راستگويى. د گه‌ل پوخته‌كى ب زمانى كوردى و عه‌ره‌بى و ئينگليزى و پي شه‌كى و

تایبەتمەندی یە دەب نە رێخۆ شەکر بۆ
ژیکجودا کرنا وان.

1-1-2 ژیانناما خۆدی: نقیسەر وەکو چیرۆکەکا
فەگپرانکی بەحس ل ژيانا خۆ دکەت ((مروف
ب خۆ مێژوو یا ژيانا خۆ دنقیسیت و هەمی
رۆیدان و تشتین ب سەری هاتین تۆمار دکەت،
کارو کاریگەرین خۆژی فەدگپیت و باس ل
رۆژین زارۆکین یی و گەنجاتی و پیری ژ
دکەت)) (12). ل فیری د یار د بیت د تیک ستا
ژيانا ما خۆدی دانقی سەر و فەگپرو
کارە تەری سەرەکی هەمان کە سە و ب فی
رەنگی: نقیسەر = فەگپر = کارەکتەری سەرەکی

دیسان دیرۆکا ژيانا کەسایەتیا نقیسەری ب
هەمی خۆشی و نەخۆشیان فە ب هەمی وان
رۆیدان و بوویەرین د ژيانا وی دا ب سەری و
ب سەر دەور و بەرا ندا هاتی، ئەوین بەری
نقیساندا ژيانامی چیبووین، ب خۆفە دگرت
لەورا دب یژن ((تیک ستا ژيانا ما خۆدی
دیماهیەکا فەگری یا هەمی)) (13). نانکو ژيانا
نقیسەری ب دو ماھی نەهاتیە و تا وی کیلیکا
ئەو دنقیسیت ها یا مه ژيانا وی هە یە،
چونکی ((نقی سەر ژ خا لەکی کوقونا غا
زارۆکینیا وی یە دەست پیدکەت تا وی دەمی
تیدا دژیت)) (14). د پینا سەکا دی دا هاتی یە
(ژيانا ما خۆدی ئەدە بە هەرەکی جۆرین دی
یپن ئەدەبی و بریتیە ژ بیافە کی ئە ندازەیی و
وان تیک ستان ب خۆ فە دگرت ئەوین د چنە
دبن هەندەک تایبەتمە ندیپن هەفپشک دا ژ لای
شیوەی و بابەت و چەوانیا بەر هەمئینانی فە،

ژی د شیاندایە بەیتە گۆتن ((جۆرەکی
ئەدەبیە، فەکۆلینا مێژوو یی و چیژ وەرگرتنا
چیرۆکی پیکفە کومدکەت بۆ توژیژیا ژيانا
کەسایەتیەکی و وینەکرنا هویرک یا وی
کەسایەتی)) (6). ژيانامە دبیتە دوو بەش
ئەوژی ژيانا ما خۆدی و ژيانا ما بابەتی (7):

1-1-1 ژيانا ما بابەتی (ژيانا ما پیدی): ب
رەزگەکی گشتی هەمی جۆرین ژيانا نامی د
ب نەکوکا خۆدا باس ل ژيانا تاکی یان
کەسایەتیەکی دکەت. ژيانا ما بابەتی ئەو
دەمی نقی سەر ب ئەرکی نقی ساندا ژيانا
کەسەکی دیت رادبیت یان ژ (دانەنیا سینەکا
تیر و تە سەلە بۆ ژيانا کەسایەتیەکی نا فدار
ژ لای کەسەکی دیت فە)) (8). د پینا سەکا دی دا
هاتیە ((نقیسینە کە نقیسەر تیدا ژيانا ئیک
ب نافودەنگ پیشکە شەکەت، د وان لاپەرا ندا
ژيانا خۆدان ژيانا نامی فەدگپیت)) (9) ئەو
کەرە ستی بۆ نقی ساندا ژيانا نامی دەیی تە
بکارهی نان، کوبریت یە ژ ((مێژوو یەکا
تو مارکی یا ژيانا کە سەکی)). (10) ئەفجا چ
خۆدان ب خۆ ژيانا خۆ بنقیسیت یان ئیک
ژيانا ئیک دیت بنقیسیت، گرنگ ئەو
(با سکرنا بوویەرین ژيانا مروفینە)) (11). ل
دەمی ژیک جودا کرنا ژيانا نامی ژ جۆرین دی
یپن ئەدەبی و پولینکرنا جۆرین ژيانا نامی بچۆ
د وی دەمیدا چەوانیا با سکرنا و تەکنیک و
ئەرک و مەبەستین تیکستی، کو د هەر ئیک دا
تایبەتمە ندیپن خۆ هە نە و هەر ئەو

چونکی جوړهکی ئالوز و جیگیر نینه، فیجا نهیا ب سانههییە پینا سهکرنا ژیاننا ما خودی د چارچوفهکی دەستنیشانکری دا بهیتهکرن)) (15).
ئەفە نه ب تنی بو ژیاننامی بهلکی بو زور بهیا زارا قین ئەدەبی هەمان ئاری شه یا هە، سالۆخەک دی ژیاننامی یی هە و ژى ئەووە کو گەلهک شیوەو فورم نیژیکی ژیاننامی یین هەین.

1-2- فورمین نیژیکی ژیان نامی: هەمی چالاکیین مروفا یەتی و ب تایبەتی هونەرین جوان و ئەدەب، پەيوه ندى و لیکنیژیکییهک د نه قەبا وا ندا هە یه، چونکی یی ب وان چالاکییان رادب بیت هەر مرو فە، لی گە لهک جارن ئامرازین دەربرینی بو هەر بیا فەکی یی جودایه و تاراده یهکی مهودا و سنورژی بو هەر ئی کی هە نه، ئە فەژی ه ندهک ژ وان فورمانه ئەوین نیژیکی ژیاننامی (16):

1-2-1 بیرەوهری: د بیرەوهریا ندا نفی سەر هەو لدمەت کارى خو ب ئاوا یهکی هۆ نەری و پ یك و پ یك دار یژیت، ب دەربرپ نهک سەرنجراکیش کو بب بیت ج هی پیتەپ یداننا خوینەدەفانی و هندهک پیزانیان ژ سەردەمی خو بو خوینەدەفانان فەگوھیزیت ب فەگیرا نهکا را ستگویانه، ئەفجاج یی بە شداربیت د وان بویەرا ندا یان ژى گوھ لی بب بیت. ((بیرەوهری دیکومین تەکا م یژووویا گرنهگە و خودیکا رەنگەدانا ئەوی سەردەمی میژووویە ئەوی ئەو تیدا دژیت)) (17). هەر دی سان د ئەفی ب یافی دا هاتی یه گۆتن

((بیرەوهری جوړه که ژ کارى ئەدەبی خودی، ژلایى نفیسهری فە دهیته نفی سین یان ل سەر ژیا نا خو یان ژیا نا که سهکی ب ناف و ده نگ، نفیساندنا بیروهریان ل سەر ریژبه ندیا رۆژانه یان ل دویف ریژبه ندیا رویدانین گرنهگ دهی نه تو مارکرن تى تى تى گرنهگ و مژارهکی د دەین بیت بەر چاف، ئاری شهک ژ ئاری شین سەردەمیانه رو هن د کهت)) (18). ژبلی پەیفایا بیرەوهری د زمانى کوردیدا پەیفایا (بیرهاتن) ژى ل کاره و رەنگه ئەفە پتر بو جوداھیا دیالیکتان بزفریت.

1-2-2 رۆژانه: ئەفە گە لهک نیژیکی ژیاننا ما خودی یه و ه ندهک د وی باوهرییدا نه، کو رۆژانه ژیانناما خودی یه و رۆژ ب رۆژ دهی نه نفی سین، ئەو تو مارا ئەزمون و شارەزاییا رۆژانەیه، فورمەکی ئەدەبیە و ل ئەوروپا ((ل دە ستپیکا سەد سالا هە فدی گرنهگی ب نفی سینا وان ها تەدان)) (19). گرنهگیهکا مەزن ب شیوی هۆ نەری ناھیتەدان و مەرج نینە ب ناستەکی ئەدەبیی بلند بهیته نفی سین. ژ بەرکو فۆرمی "رۆژا نه"، رۆژا نه دەیی تە نفی سین، لەورا گرنهگیی ب تى تى کەفن نادەت، بویەرین رۆژی د قەومن دەیی نه تو مارکرن ((رۆژا نه فەگیرا نا بویەرین هە فەدمی پروسی سا تومارکرنی یه)). (20) د هەمان رۆژی دا دەیی نه تو مارکرن و ((رۆژا نه ژ دایکبوونا چرکی یه)). (21) ل فیری نفی سەر خو خەریکی شرو فەکرن و دا نا بوچوونان ناکەت، بەلکی ئەرکی وی تومارکرنایا بویەرانه. ئەفی چەندی ژى گرنهگیا خو هە یه

دشیانداپە جیہانا کەسایەتیان ژ ناقدنا و ژدەرڤە و ئەو ژینگەھا تیدا دژین ب بەرفەرەھی بەحس ب کەت ((رۆمان ژ ھەمی جۆرین دی یین ئەدەبی پتر ژیاننا مروڤی و کارلیکنا مروڤی د گەل بارودۆخی ژ یانی د فی سەردەمی دا دیارد کەت))⁽²⁵⁾. د ژیاننا نامی ژی دا گرنگی ب کارەکتەری دەیتەدان، ئەفجایا خودی بیت یان ژیاننامەیا بابەتی بیت.

گە لەک ژ تیکستان خودی نڤی سەری تیدا دیاردبیت، د رۆمانیدا ئەف خودە د کارەکتەری رۆمانیدا خودەد شیریت. رۆمان ژ ئەوان ژانرا دەیتە ھژمارتن کو گە لەک نیزیکی ھونەری ژیانناما خودیە ((جۆرەکی تیکھەلی، بەلکی ژی ب پلا مژداریی دنە قەبا ژیاننا ما خودی و رۆمانیدا یی ھەمی، ئەو رۆمانا ژیاننامی فەدگپریت یان ژی ژیاننا ما نڤی سەری وئ ب خودە دگریت))⁽²⁶⁾. ئە گەر مروڤ سەحکەتە تیکستین ئەدەبی گە لەک ب سانھی دی دەق ناویژانیی د تیکستاندا ب یین، دی سان تیک ھەلبوونا ژانرا جۆران یان ژی وەرگرتنا تاییبەتمەندی و رەگەزان ژ جۆرەکی بۆ جۆرەکی دی یا ھەمی، ھەر ژبەر فی چەندی ئەم نە شیین بیژین ((دیوارین ناسی دنەقەبا جۆراندا ھە نە یان ژی رپژگری ھە نە، کو تیک ھەلی دنە قەبا جۆرین ھونەر ییدا چیبیت))⁽²⁷⁾ نانکوچ جوین و جۆر و ژانر د پاقر نینن ب پلە یەکی کوچ تیکھەلی نەبیت. ھەر ژبەر فی چەندی یە دبیزن ژانرین نوی پەیوەندی ب یین بەری خۆفە ھە یە و ئەو رەگەزین د ژانرین نوی دا

بۆ فەکو لەران و میژوونڤی سان دی سان بۆ خودانی رۆژا نەیان ب خۆژی ئە گەر رۆژە کی بریارد ژیانناما خود بڤنڤیسیت.

3-2-1 دانپیدان: نڤی سەر ب راستگویانە و بی پیچ و پەنا ھەر کارەکی ئەنجام دا چەند جھێ شەرمی ژی بیت د دەینیتە بەر چاف، بیی کو گوھی خودە تە ب ھایین جفاکی. ئەو فەگپرانا ژیاننامی یە مەبەست بی زۆخانن و ئازرا نندن و رەخنا خودی یە ب رەن گەگی شەھمزاریی مەزن دە می باس ل چەوتی و گونەھ و کیماتیین خودە کەت⁽²²⁾.

4-2-1 نامە: ل تەوهری دووی ژ فی فەکولینی باس ل نامی ھاتیە کرن.

5-2-1 میژوو: میژوو تۆمارا رویدانا یە، ئەو رادبیت ب تۆ مارکرن و فەگوھا ستنا تەفایا بوویەر و ھەلوپستین کەتواری مروڤا یەتی، ھەر ب وی رەنگی د کەتواری دا ھەمی بی پیچ و پەنا و بی تیک ھەلکنا سۆز و نا شوپین نڤی سەری، چونکی میژو نڤیس کار ل سەر ((دوکیۆمینت و بەلگین نڤیسی د کەت))⁽²³⁾، لەورا دب یژن نڤی سینا میژووی بریت یە ژ دویش چوونا راستیان. ژیاننا مە دوو جوینین نڤی سینی کوم د کەت ((نڤی سینا میژووی و فەگپرانا ھو نەری))⁽²⁴⁾. گریدا نەک تو ند دنەقەبا میژوو و ژیاننامی دا ھە یە و ژیاننا مە د باوہشا میژووی دا پیشکەفتیە و وەرارگریە.

6-2-1 رۆمان: رۆمان ئەزموونا مروڤا یەتی یە، ب رەن گەکی گشتگیر و ھەمەلایەنا نە چیرۆک و سەرھاتیا کەسایەتیان فەدگپریت و

رە گەزەکانی رۆ مان هە یە...)) (31) گابریل
گار سیا مارکیز د ب یژیت: ((له رۆمانەکا نمدا
دیر یێک نی یە که پەپووە ندی ب ژ یانی
رابدو مەووە نەبی)) (32). ئەف گۆت نە وئ
چەندی د سەلینیت کو رۆمانی پەپووە ندی ب
ژیانا رۆماننقیسی فە هە یە و د هەمان دەم دا،
ژیاننامەژی ژ ژيانا نقیسەری پیکھاتییە.

تەوهری دووی

2- دەستی شانکر و سەرھلبوونا
شەنگەستەیین ژياننامی د رۆمانا "کورئ زناری
سەربلند" دا :

ژ لای کارەکتەر و رویدانان، لیکنیزیکی یەکا
باش دنە قەبا رۆمانی و ژياننامیدا هە یە، ئەف
چەندە فەکو لەری پا ل دەمت ل وان سەرەدافان
بگەرھیت، ئەوین ب رپکا ژيانا نقیسەری یان
کە سایەتیەکی ب نافودەنگ ب دە ست بیخیت،
کو رۆماننقیسی مفا ژ ژيانا خۆ یان یا کەسەکی
دەستی شانکری وەرگرتب ییت، رۆمانا " کورئ
زناری سەربلند" ژ فئ یەکی بی بەھر نیە و
ب ئەفی رەنگی ل خواری :

1-2 دەرازینکین تیکستی؛ وەکی گەلەک زارافین
دی یین رەخنەیی ھندەک زارافین دی بۆ فی
چەمکی ھاتی نە دا نان بۆ نمۆنە ((تیکستی
ھەف تەریب)) (33) ئەوژی کو مەکا تیک ستانە ژ
ھەمی لایەکیفە و ل دوور پەرتوکی دزفرن کو
(جیرار جنیت) وان دبە تە د بن ((دەرازینکین
تیکستی فە)) (34). و ئەفان تشتان ب خۆ فە
دگریت ((پەراویز، نافونپ شانین سەرەکی و

ھەین، د یین کەفندا ھەبوون یان ژ ی بەلکی
(د یین کەفندا ئەرکەک جودا ھەبیت)) (28).

ژیانناما خۆدی ژ وان ژانرانە ئەوین شیانی
وەرگرتنا رە گەزان ژ ژانرین دی ھەین ((کا
چەوان رۆمانی ھندەک تەکنیک و کەرەستە ژ
جوړین دی یین ئەدەبی وەرگرتب یە، وە سان
ھونەرئ ژيانا ما خۆدی ژ ی رەھندی ئاشۆپ و
دیتن بۆ جھ و ئامراز و کەرەستین نیشاندنا
رۆیدانان و وینەکی شانا کە سایەتیان ژ رۆمانی
وەرگرتب یە)) (29). رەخ نەگر جەختی ل وئ
چەندی د کەن، کو ژيانا ما خۆدی
تیکھەلبوو نەک زۆر د گەل رۆمانی ھە یە،
ھەژمارەکا رەخنەگران، فئ چەندی د زفرینن
بۆ ((ژيانا ما خۆدی فۆر مەکی نوی یە و
ژا نرەک فەگپرانکی یە و پ شتی رۆمانی
پەیدابوو یە، لەورا مفا یەک باش ژ دەستکەفتین
رۆمانی وەرگرتب یە. تیک ھەلبوون دنە قەبا
ھەردوو رە گەزان ب پلا مژداریی چیبوو یە ل
دەف نقیسەری ژيانا ما خۆدی)) (30). رۆمان
تیکستەک فەگپرانکی ئاشۆپیە، بەلئ ژيانا ما
خۆدی تیک ستەک فەگپرانکی دیکومین تاری
را ستەقینە یە. د یارە رۆمانی و ژيانا نامی
پەپووەندیەک باش ل گەل ئیک و دوو ھە یە و
گەلەک مفا ژ یەکتەر دیتنە، چونکی ((رۆمان
ژيانا مە ی تیدا یە بۆ یە ھەردوکیان لە یەکتەر
وەرە گرن. ژيانا مە نو سینیش تا رادە یەک
ھە ستی رۆمان نوو سین و توانا یەکی
رۆماننوو سینی تیدا یە تا روداوە کان جوان
بچینرین و نووسینی ژيانا مەش پپووستی بە

ب ساناهیهه نافونیه شانی بۆب ههلا بژیریت، گه لهك جارن نافونیه شان ن یاز و مه‌به ستا تیكستی نیشان د دهت و ئەو نافۆ تیكستی یه ((ئەو کار تا پینا سینا تیكستی یه))⁽³⁸⁾ و گه لهك ژ هزر و باوه‌رین نفیسهری د نافۆ خودا هه لدگریت، له‌ورا خوێنده‌فان د شیت ب ریكا نافونیه شانی ژى ه ندهك سه‌ره‌دافان ب ده ست بیخیت بۆ گه‌هه شتن ب ه ندهك بر یاران، كا نفیسهر باس ل چ د كهت.

2-1-2 د یاری: ژ كه‌فندا د یاری هه‌بوویه و ژ بهر گرنگی یا د یاری، ژ لا یی توێژهران هه نه‌هاتی یه پ شتگوه خستن و دویف چوون بۆ هاتی یه کرن و د بیته ئە گهری فه‌ره‌فا ندنا ه ندهك ته‌م و مژیان، چونکی د یاری په‌یوه‌ندی د نافبه‌را نفیسهری و یی بۆ هاتی نفیسین ئاشکرا د كهت، ئەه‌ف دیاری یه د بیته ئە گهر خوێنده‌فان دو یف چوونی ب كهت و ه ندهك سه‌ره‌دافان بۆ کارئ خودا ده ست بیخیت. د رۆما نا "کورئ ز نارئ سه‌ربلند" دا رۆمانقیسی دیاری یه‌ك نفیسییه ((ئەه‌ف رۆما نا من دیاری یه بۆ دایکا من یا پر دلۆفان و بۆ جانئ بابئ من)). به‌ری مروفا ده ست ب خواندنا رۆمانئ ب كهت ئەه‌ف دیاری یه د كه‌فیه ته بهر چا‌ف و د دیاری یه‌دا دیارد ب بیت، كو بابئ رۆمانقیسی چوو یه بهر دلۆفانی یا خودئ و د رۆمانئ ب خوژی دا دیارد ب بیت، كو بابئ قاره‌مانئ رۆمانئ چوو یه بهر دلۆفانی یا خودئ، ئانكو مروفا د شیت مفای ژ دیاری و ه‌ر بگریت بۆ ئاشکرا کرنا ه ندهك سه‌ره‌دافان ((د یاری

لاوه کی و پیر ست و پی شه‌کی و دوماه یك و كه‌نار و ... ه‌تد)).⁽³⁵⁾ ده‌رازی د کین تیكستی رۆ له‌کی باش دگ یرن بۆ شو‌فه‌کرن و ئاشکرا کرنا هندهك کوژیین تاری د تیكستی دا و ب تایبه‌تی د رۆمانئ دا، ده‌رازی نکی تیكستی ((گه‌له‌ك جارن خودان سه‌روشته‌ك ره‌خنه‌یه‌یه چونکی رۆ مانقیسی هه‌ول د دهت ه ندهك تشتان ئاشکرا ب كهت ل سه‌ر پالده‌ر و ئە گهر و باکراوه‌ندی خو یی نفیساندنی))⁽³⁶⁾. د هه‌مان ده‌م دا ده‌رازی د کان بها یه‌ك ناب بیت ئە گهر گریدا نه‌ك یان ژى په‌یوه‌ندی یه‌ك ب تیكستی ب خو فه نه‌بیت. ه ندهك پالده‌ر د بنه ئە گهر خوێنده‌فان ب یژیت: ئە فه یی ب سه‌ری نفی سه‌ری هاتین و ئەو ژیا نا نفی سه‌ری ب خو یه، ئەوژی ده می به‌راوردی ل گه‌ل تیكستی دی د كهت یان ژى پشتبه ستنی ب پیزانین دهره‌کی د كهت، و ژ وان ته‌وه‌رین ل دوور تیكستی دز فرن ژ لایه‌کی فه‌ پیزانیان د دهنه مه بۆ شو‌فه‌کرن تیكستی و ژ لای دیفه په‌یدا کرنا ئاماژه‌یین ژیاننامی.

2-1-1 نافونیه‌شان: ده‌ر گه‌هی ئیکئ بۆ چوونا د نافۆ تیكستی دا نافونیه‌شانه، ئەو نا فه‌رۆک و بابه‌تی په‌رتوکی و ژانری ئەده‌بی ده‌ستنی شان د كهت ب تای به‌تی بۆ ژیان نامئ ((کر یارا گریدانئ د نه‌قه‌با ژیاناما خودی و نافونیه‌شانی و نفیسهری پیدفیه‌کا فه‌بریه‌یه، چونکی جوړئ ئەده‌بی وه سان دخواز یه))⁽³⁷⁾. هه‌لا بژارتنا نافونیه‌شانی هزر کر نه‌کا باش بۆ د فیته هه‌ر مروفا ه‌کی بیره‌اتنن خو بنقیسیته نه کاره‌کی

دهیته هژمارتن ئێك ژ دەرازیڤنکین تیكستی،
كو ژ مەرەمان یا فالانینە، ئەفجا دەهەلبژارتنا
ئەوین بۆ دكە تە دیاری یان ژێ دەهەلبژارتنا
دەرپینین دیاری کرنی دا بیت)) (39)، ئانكو
دیاری ((هاریكارە بۆب سەر هلبوو نا هەندەك
لا یەنن فە شارتی د تیك ستیدا)) (40)، كەواتە
ئەف دیارییە ژێ مفای دگەهینیته فەكۆلەری بۆ
د یاركرن و دەستنی شانكرنا هەندەك ژ ژیا نا
نقیسەری د رۆمانیدا.

2-1-3 پێ شهکی: گە لەك جارن دە ستپێك
رەوش و م یژوو و مەبە ستا نقی ساندا
بەر هەمی ئا شكەرا د كەت و وە كو تیك ستەك
هەفتەریب، چەند ئەرك و ئارمانجان دیاردكەت
و بۆ خوێندەفانی هوکارە كە كو گە لەك تشت
با شتر ئا شكرابین. پێ شهکی د شیت هەندەك
تیرۆژ كان بیخیتە سەر بەر هەمی و د رۆمانا
"كوری زناری سەربلند" دا پێشگوتنەك كورت
ژلای نقیسەریقە بۆ رۆمانی هاتیە نقیسین،
بۆ ژیاننامی ئەم دشین ب فی رەنگی مفای ژێ
وەرگیرین. دەمی باس ل نقیساندا ئەوی نامی
د كەت، كو ژ كەمپین تورك یا بۆ ئەوڕوپا
فریكری، دبیتە ئاماژەك ئاشكەرا، كو نەتنی د
رۆمانیدا بەلكی ب دروستی د ژیاواریدا رویدا
و نا مە هاتیە نقیسین و فریكرن، دە می
دبیزیت: ((ئەز هەر ل فر، د خوازم بیژم كو
نامەیا ل دووماهیا رۆمانی جەگرتی پیکهاتیە ژ
نافەرۆكا دوو نامین هیژایان پێشینگ هەرۆری و
حك مەت هەرۆری كو هەر دووی دە می دە د
رۆژنامەیا كوردستان پریس دە، یاکول سویدی

دەها تە وە شاندن، هاتبوو بەلافكرن و نا مە ژ
برایی من فەوزی هەرۆری رە هاتبوو شاندن)).
(41)

ئەف پێشهکیە بالا مە دكیشیت سەر هەندەك
كەس و بوو یەران، كو ب را ستی هەبووینە و
هەنە. دیسان رۆماننقیس یی دبیزیتە مە ئەف
رۆمانە توماركرنا بە شەك ژ ژیاننا ما چەند
پێ شمەرگەیانە، هەرۆهکی نقی سەرەك د
ب ییزیت: ((هەرۆری د بەر هەمئینانا رۆمانا
"كوری زناری سەربلند" دا تیكەهلی سەرپۆر و
سەرھاتیین چەند كەسان بوو یە دەندەك دەم
و جە و بوو یەران دا و هاریكاری ژ دەور بەران
وەرگرتە یە)). (42) سەرپۆر و سەرھاتی ژێ
بەشەك ژ ژیاننامی پیکهین.

2-1-4 چاڤپێكەفتن و دانو ستانندن:

دەستنیشانكرن و دیاركرنا هەندەك ژ بوویەر و
كارەك تەران د ناف رۆمانا یدا و گر یدانا
پەيوە ندیی دنە قەبا وان و بوو یەر و
كە سایەتیین دوورە یل و كەتوار یدا هەین ب
رپێكا چاڤپێكەفتن و دانو ستانندین نقی سەری
دەینە بەرھەمەیان بۆ نموونە "سدقی هەرۆری"
د پەيوەندیەكیدا ل گەل فەكۆلەری دبیزیت:
من مفا ژ شیوازی خەباتا هەندەك پێشمەرگان
وەرگرتیە بۆ نقیساندا رۆمانا "كوری زناری
سەربلند". د فی رۆمانا یدا تەكتیكەك ژلای
كە سایەتیانقە دەیی تە پەیرەوكرن ئەوژی
بەلافكرنا گۆتگۆتەك و زیدەرپوویی ژبۆ تر ساندا
لە شكەر و دام و دەز گایین دەو لەتنی ئەوین
زۆردار یی ل خەلكی كورد دەكەن. ژلا پەر

پیشەکی و دیاریی بۆ رۆمانی گە لەک لا یەنن
فە شارتی ئا شکر د بن. دانو ستاندن، پرسیار و
بەر سف پیزانی نان د دە نە خوێ نەدەفانی و
شروفاەنە بۆ تیکستی.

2-2 پەیماننا تیکستی و گریبە ست: پەیماننا
ژیاننامی نافەرە بۆ جودا کرنا ژیاننامی ژ جور
و ژانرین دی، ئەو پینا سا تیکستی دەستنی شان
د کەت ((دیارکر نا پینا سا تیکستی، کو ئەو
ژیانناما خۆدی یە ب ریکا تیکستی ب خۆ بی
پەنابرن بۆ هو کارین دەرە کی بۆ
دەستنی شانکرنا جوری تیکستی))،⁽⁴⁵⁾ ئە گەر
ئەو هەبوو، هەرودکی نقیسەری و ژوو ل سەر
بەرەمی کری، و خویندەفان ب وی گریبەستی
دزانی ئەو یی چ دخوینیت، لی ئە گەر نەبوو
خویندەفان گە لەک جارن سەرگەردان دبیت و
نزانیت ئەو تشتین دخوینیت ئا یا ب راستی
رویدا یەنە یان ژ ی خەیا لا نقیسەری نە. ئەو
پەیمان و گریبەست ژ ی چیدبیت د نافونیشانی
یان د پیشەکی یان ل هەر جەهەکی دی یی
پەرتوک یدا هەبیت، ئە گەر هەبوو ئە فە
نقیسەری گریبەست ل گەل خویندەفانی گریدا
و وی ب خۆ دان ب وی چەندی دا، کو هەر
تشتی تیدا بیت ئەو ژ یان نا وی یە ((پەیمان د
ژیاننام یدا دەیی تە هژمارتن ئەو گریبە ستا
نقیسەر چیدکەت داکو ببیتە پرا دناقبەرا وی
و خویندەفانیدا))⁽⁴⁶⁾. ئە گەر ژیانناما خۆدی
بوو و نقیسەری ئا مازە پی دا دوی دەمیدا ئەو
تیک ست دبیت تە بەلگە نامە یە کام یژوووی.
بەرامبەر فی، پەیماننا رۆماننقیسی یا هەی. د

(112 تا کو 117) فەگیر باس ل چالاکییەکی
د کەت ئەوژی دە می جوار پی شەمرگە دیەک
شەفدا د چنە دوو گو ندان یەک ل دە فەرا
بەرورای بالا و یەک ل دە فەرا زا خۆ و دا خوازا
خوارنی ژ بۆ (100، 120، 150)
پیشەمرگەیان ژ موختارین گوندان د کەن، ئەو
بخۆ هەمی هەمی جوار پی شەمرگە بوون لی
ئەوان وەکو گرۆپین مەزن خۆ نیشا خەلکی د
دا و ئەف ژمارا مەزن یا پیشەمرگان ل دەستپیکا
شورە شی دەنگفەدا نەکا مەزن ل دووف خۆرا د
هینیت و دەولەت د کەفیتە د ترسەکا مەزندا. ژ
دەر فەهی رۆمانی و کەتوار یدا ئەف تشتە دەیی تە
د یتن مو حمود ئ یزدی د ژیا نا خۆ یا
پیشەمرگاتییدا یی بەرنیاس بوو ب تەکنیکین
وە سان کو تر سەک مەزن بۆ دوژم نان
دروستدکر ((مەحمود ئ یزدی چەندین کار و
کر یارو تەکنیکین جۆرا و جۆر و سەیر و
ئەنتیکە پەیرەو دکر))⁽⁴³⁾.

ژ هەژ یە ب یژین رۆ ماننقیس د
چا فیکەفتنەکیدا بۆ گو فارا رۆژانوو دبیزیت:
((بە شەک ژ یان نا من و سەر هاتیا گە لەک
کە سان د کە سایەتیا شیرویی قارە مانی رۆمانا
"گوری زناری سەر بلند" دا جقیانە))⁽⁴⁴⁾. ئە فە
دانپیدا نەکا ئا شکر و را ستگویانە یە ژ لا یی
رۆماننقیسی فە، کو ژیانناما یی دی و ل گەل
ژیانناما خۆدی، قارە مانی رۆمانی (شیرو) ژ ی
ئافراندییە و ب فی چەندی و ب ریکا نامین
رۆماننقیسی بۆ فەکو لەری و چا فیکەفتنن
رۆژنا مەفانیین رۆماننقیسی و نقی ساندنا

پەرتوکی دیاربەیت، بۆ نموونە نافونیشان ب
فی رەنگی بیت ((ژیانا من، چیرۆکا ژیا نا من،
ئەوا من دیتی...ھتد)) بیت، ئی ئە گەر ئەوا
ھاتی نافکرن ب پەیماننا تیکستی ل سەر بەرگی
پەرتوکی نەبوو دوی دەمیدا خوێندەفان دی
دناف تیکستیدا ل ئا مازە و نیشانان گەرھیت،
ئەوژی بۆ دیت نا پەیوہ ندییا نیزیکی و
وہکەھفی نەک ھاوتا بوونا دروست. د رۆمانا
ژیاننامیدا نفی سەر نافی خو ددانیتە سەر
پەرتوکی، ئی د تیکستیدا ل پشت پەردا فەگپری
خو فەد شیریت، فیجا خوێندەفان و فەکو لەر
پیدی ئی گەریان د بن. ئە گەر ھاو تابوون
ھەبوو ئەو ژیاننا ما خودی یە ئە گەر ژیاننا ما
ییدی بیت و راست ژیا نا وان ھاتبیتە
وہر گرتن و ئەو ژیاننامە یە ئی نەخو دی یە،
بەلکی بابەتیە و ئە گەر لیکنیزیک یەک ھەبوو
ئەو رۆمانا ژیاننامی یە یان ژیاننا ما خودی یا
رۆمانکییە.

ژ بەر ھندی کول سەر بەرگی پەرتوکی
پەیفارۆمان ھاتیە دەیانان، لەورا ئەم دی ل
سەرەدافین ژیاننامی گەرھین، ئەفجا چ ژیانناما
خودی بیت ((ژیاننا ما خودی راد بت ب
وینەکرنا قوناغا زارۆکینی و گەنجاتی ژیا نا
کارە تەری، بەلکی ب دە ھان سالان ئەفان
قوناغان ب خو فە بگریت، نفی سەر ژ دە می
نوکی بۆ دە ستپیکا ژیا نا کە سایەتی ب تایبەتی
ژدایک بوونی دە ستپیکەت، چونکی دایکبوونا
بایولوجی یا زارۆکی د بیتە دە ستپیک بۆ
زۆر بەیا پەرتوکی ژیاننا ما خودی پاشی

رۆمانا ژیاننامیدا دە می نفی سەری بقیت
ھندەک رویدان و ئاریشەیان بەر چاقبکەت و ژ
بەر گفاشتین جفاکی یان ھەر ئە گەرەکا دی،
کو نەشیت بیژیت ئەفجا چ گریدا نفی سەری
بن یان گریدا ھندەک کە سان بن، کو
پەیوہندیەک ل گەل نفی سەری ھەبیت ئە فە
دب نە ئە گەر نفی سەر ما سکان ب کاربھین و
بەرھەمین خو دچار چوقی رۆمانیدا پیشکەش
بکەن و ل فیری زارا فی پەیماننا رۆمانی دیار
دبیت ئەوژی ب فی ریکی نفی سەر و کە سایەتی
نافین دجودانە و ھاوتانین. یان ژیا نا مازەدان
ب تیک ھەلبوونا ژیا نا نامی ل گەل خەیاالی چ
دنافونیشانیدا ھندەک ئا مازین ژیا نا نامی ھەبن
یان ژیا دناف تیکستیدا یان د پیشکەیدا مروفا
تی بینیتە دەر ژیا نا خو وەرگرتیە.

ئە گەر ل سەر پەرتوکی جوڑی بەر ھەمی
ئەدەبی ھاتبیتە دەستنیشانکر نە فە پەیماننا
تیکستی ھا تە واژوو کرن، ئی ئە گەر جوڑ
نەھاتبیتە دەستنیشانکر، ئانکو نەنفی سیبیت
ئە فە ژیاننامە یە یان رۆمانە... ھتد.
خوێندەفان دی ل ھندەک نا مازان گەرھیت
داکو بشیت جوڑی دەستنیشان بکەت. ئە گەر
ژیاننا ما خودی بیت دوی دەمیدا ھاوتا بوون
یا ھەمی، ئانکو ھەر سی رہ گەز ((نفی سەر و
فەگپرو کە سایەتیا سەرەکی)) ئیکن. بۆ پتر
ئا شکرکرنا جوڑی بەر ھەمی و ب ساناهی
تیگەھشتنی نفی سەر ئا مازنی ددەتی و رەنگە ل
سەر بەرگی پەرتوکی ئا مازە پی دا بیت و
گۆتبیٹ ئە فە ژیاننا ما مەنە یان ژ نافونیشانی

د رۆمانیدا هه‌لبه‌ست ژ نقیی‌ساندنا شیرۆیه و بۆ دله‌را خۆ نقیی‌سیه، لئ ئه‌گهر ئه‌م ژ دهر فه‌ی رۆ مانئ و دژیا نارا سته‌فینه‌دا سه‌حکه‌ینئ ئه‌ف هه‌لبه‌سته ژ نقیی‌سینا (سدقی هروری)⁽⁵⁰⁾ یه و ل سالا (1986) ل ته‌هران د نامیلکه‌یه‌ک یدا به‌لا‌فکرید یه. ئه‌ف هه‌لبه‌سته دبیته‌گروقه‌ بۆ وئ چه‌ندی شیرۆیی قاره‌مانئ رۆمانئ خۆدانئ هه‌لبه‌ستی یه، دیسان سدقی هروری نقیی‌سه‌ری رۆ مانئ خۆدانئ هه‌لبه‌ستی یه، که‌واته ئه‌م د شیپین ب‌یژین "شیرۆ" و "سدقی هروری" ل فیئرئ ئیک که‌سن.

سدقی هروری = شیرۆ.

ل جهه‌ک دی ژ رۆ مانئ شیرۆ دبیتیت ئه‌ز دئ سه‌ره‌اتی و بیره‌اتنئ خۆ نقیی‌سم ((ما بۆ چ وه‌که به‌راهیک ده‌ست ب سه‌ره‌اتیا ژيانا خوه نه‌کم؟ به‌لی، خوه‌ش هزره ئه‌و، ل ده‌ستپیکئ دئ بیره‌اتنئ خوه نقیی‌سم. به‌لی، وئ یا کو ب سه‌ری من هاتی و من ب چافیئ خوه دیتی ... به‌س پپویسته ئه‌ز ئه‌ندیشه و فانتازیا خوه ژی تئ ده‌ب کار ب‌ینم)). ((کورئ ز نارئ سه‌ربلند. ل 56)). پاشی وه‌سان دده‌ته زانیین، ههر ده‌مئ هزر د بیره‌اتنئ خۆدا دکه‌ت ناگر ب‌دلئ وی د که‌فیت و باس ل به‌لنگازی و به‌شه‌ک ژ ژيانا خۆ یا زارۆکینئ ئه‌وال مووسل بورا ندی دکه‌ت ((چ جارا ئه‌وره‌زا له‌تی و په‌ری‌شانیا کو ئه‌م ل باژارئ مووسلئ تئ ده ژیا‌بوون ژ بیرا من ناچه. ههر چه‌نده ئه‌ز ل گوندئ هرۆری ژ دایک بوومه لئ زارۆکتیا کو من ل گوندی بۆراندی ناهیته‌بیرا من، چمکی

کاروانئ ژيانا خۆ ژ رابردوی به‌ره‌و نوکه‌یی نقیی‌سینئ به‌ره‌و پپیش د‌به‌ت)).⁽⁴⁷⁾ یان یا با به‌تی بیت. ((ژيانا ما با به‌تی فور مه‌کئ نقیی‌سینا ژيانامئ یه بازنئ کارکرنا نقیی‌سه‌ری وئ د چار چووئی بوو یه‌رین ژیا نا که سه‌کئ دیترا د زفریت))⁽⁴⁸⁾.

د رۆمانا ("کورئ ز نارئ سه‌ربلند") دال لا په‌ری (151) ئ فه‌گیپر باس ل بووریئ شیرۆیی قاره‌مانئ رۆ مانئ دکه‌ت و دب‌یژیت: شیرۆی حه‌ز ژک چه‌کئ د کر نافئ وئ (نازه‌نین) بوو، شیرۆی هه‌لبه‌ست ب دله‌را خۆ فه‌ها ندبوون و ده‌له‌به‌ستیدا نافئ وئ گو هارتبوو ((ده‌له‌به‌ستی ده‌ نافئ نازه‌نینئ کربوو سینهم. هه‌لبه‌ست دخوه‌ند و د به‌ره‌ ئاورین خوه به‌رددا نه‌ سه‌ر نازه‌نینئ و ب چافیئ خوه دگوتئ "ئه‌ف، فیانا دلئ منه، ئه‌ز ژ ته‌ره‌د کم د یاری)).⁽⁴⁹⁾ ئه‌وی که له‌ک هه‌لبه‌ست ب نازه‌نینئ فه‌ها ندبوون و ژ ترسا جفاکی و ده‌بابین وئ ده‌له‌به‌ستاندا نافئ وئ کربوو سینهم و پار چه‌ک کول بیرا شیرۆی مابوو و ههرده‌م ل گهل خۆ دگوت و د رۆمانیدا هاتی یه به‌لا‌فکر، ه‌نده‌ک ریژ کان ژ وان دئ ده‌یین به‌رچاف: ((تو دزانی/ چه‌ند ناشقم ئه‌ز هه‌فالی/ شینه‌چافان ئه‌ز دین کرم /.../ باوه‌ر نه‌که ئه‌ز ته‌ به‌یلیم ئه‌ی سینهمئ/.../ ل به‌ر گوت گوتکا ئه‌ز نانقم/ دا بۆ چافیئ ته‌ سینهمئ...)) ((کورئ ز نارئ سه‌ربلند. ل 151-153)).

بەرجهستەکرییه، گەلەک ڕویدان و سەرھاتیین ب سەری "سدقی ھەرۆری" و دەردوور ین وی ھاتین د ڕۆمانیدا ھاتینە تومارکرن. ھەر ھیچ نەبیت ژ ھ نەدەک لایەنا ئە ھەکن و د یارە شیرۆی گە لەک ساخلەتین ڕۆماننقیی سی ھەلگرتینە.

2-2-1 پالدمر:

پا لدمر ئەیک ژ وان رەگەزا نە یین د ب نە ئەگەری بەرھەمھینانا ھەر کارەکی و تیکستەکا ئەدەبی ژ ی ب ھەمان شیوە پیدفی ب پالدمر نە دا کو خۆدانئ بەر ھەمی دە ست ب نفی ساندا بەرھەمی خۆ بکەت، ژیاننامەژی وە کو کارەکی ئەدەبی پالدمرین خۆ ھەنە نفی سەری پالدمر دا کو ژیاننا ما خۆ یان ژیا نا کە سەکی دی تۆمارب کەت. ئە گەر ئەم سەحکەینە وان پالدمران دی یین جۆراو جۆر باینین بۆ نمۆنە نەمیریا نافی و کاری وی پ شتی ژ جی ھانی باردکەت ((حەزا خۆرستیا مرفوقی بۆ نەمیری پالدمر ئیکئ یی نفی سینا ژیاننا ما خۆدی (یە)).⁽⁵²⁾ دی سان پا لدمرئ ھەری گرنگ بۆ تومارکر نا ژیان نامی م یژوو یا سەردەمی نفیسەرییە دا کو وان ڕویدانان بنقیسیت ئەوین وی د ییتین یان گوھلی بوین و کەفت یە بن کارتیکر نا وان ب تایبەتی ئە گەر وی ژ ی رول تیدا ھەبیت یان ژ ی ئە گەر وی دیت ئەو ڕویدان ب ئارا ستەھەک خە لەت دەھێ تە تومارکرن ((ئەوھی زیاتر ھانی ئەم نووسینە ی دام، رەنجە گەورە و گرنگە کە ی شیخ مەحمود بوو کە ھە ندیک لە بیگا نە بەدبەخ تەکان

ھئ ئەز پینج سالی بووم چاخئ مالا مە ژ ھەرۆری ھات یە فەگوھا ستن. ھینگی، د سالا 1961 ئ دە، بابئ من بریار دا کو مالا مە ژ گو ندی ب بە وی باژیری)). ((کورئ ز نارئ سەربلند. ل 57)). د فان ھەردوو پەرەگرافاندا ب درو ستاهی خۆدانئ بەر ھەمی دیارد بیت د پەرگرافی ئیکیدا ئەو ب خۆە دب یژیت یا ب سەری من ھاتی دی تیک ھەلی خە یالی کەم و دەینم بەرچاڤ و د پەرگرافی دیدا دب یژیت ئەز ل گو ندی ھەرۆری ژ دایکبوو یمە و سالا (1961) پینج سالی بووم دە ما ئەم ژ گو ندی ھەرۆری بەرھە مووسلئ کو چبووین.

ئە گەر ژ دەر فە ی ڕۆمانئ ئانکو د ژیا نا کەتواریدا ئەم سەحکەینە ژیا نا ڕۆماننقیی سی دی ب یین ب درو ستاهی ل سالا (1956) ل گوندئ ھەرۆری ژ دابوو یە و ل سالا (1961) ب مالباتقە گو ندی خۆ ب جھ ھیلایینە و بەرھە باژاری موسلئ چوو یە⁽⁵¹⁾. ل جھەک دی ژ ی د ھەمان ڕۆماندا جەختئ ل وی چەندی د کەت، کو ئەوا ئەو باس د کەت گریدایی ژیا نا وی و مالبات و گو ندی وییە ((ببۆرن، کو ئەز وە ژ ی ب خوە رە دبم بۆ ناف پۆلتیکی، لی چارە تونە یە، ئەز نە چارم قالا فان پرسیان بکم، ژ بەر کو ئەف گریدایی من و مالبات و کەس و کار و دەردۆرا من، خوە ئەز ژ ی چیرۆکا خوە و کا چ ھاتیە سەری من ژ وەرە دب یژم...)). ((کورئ ز نارئ سەربلند. ل 71 و 72)). ب ئەفی چەندی قارە مانئ ڕۆما نا " کورئ ز نارئ سەربلند" گە لەک ژ ژیا نا " سدقی ھەرۆری"

یا ئی کئی: پەرتوکیڤن رۆ مان و سەرھاتی و
چیرۆکان ب زمانی کوردی بەراورد ب شیعری
دکیمن.

یا دووی: ب یافی رۆ مان یی بەرفرەه و
ریخۆشکەرە گەلەک بوویەران ب خۆفە بگریت.
یا سیی: رۆ یدانین ل کورد ستانی رو یددەن
کەرەستەک باشن بۆ نقیئ سەرەن د بەر هەمیین
خۆدا بەرجەستەبکەن.

ئەفی چەندی "سەدی هەرۆری" هاندا یە
رۆ مان ب هە ند وەرگ ریت، دا کو خەمیین
گەلەک سالان دارێژیت سەر کاغەزی. وەکی ئەو
ب خۆ دە می باس ل زۆری یا ل بەرام بەر
زارۆکیڤن کوردان ل بازاری موو سل ب پشنگیریا
دەیباییڤن وان دەا تەکرڤن د بێژیت: ((ببۆرن کو
ئەز ژ سەرھاتی خوە دوور کەتم، لی جارنا پر
خوەشە، ئەگەر مرۆف یا د دلی خوە دە دەر بچە
و بلا بۆ سەر کاخەزەکی ژ ی بە. دە می کو
زارۆکی کورد ل دەر فە ب تەنی با یا، یان دو
زارۆ بانا، هینگی، دا قۆلین زارۆکیڤن ئەرەبان ب
سەر وان دە بن ئەنتەر بن شەداد و دا دلی خوە
ب مە هین کن. لی ئەگەر زارۆکیڤن کوردان ژ
دوان پرتەر بوونا، هینگی یین ئەرەبان د بوون
تر سنۆک و خوە ددان ئال یەکی و د گۆتن
هەفوودو: مان ی ئە فە کورپن هر چان و هرچ
مرۆفان د خون. ... باب و دایک و کەس و
کارپن وان زارۆکان ئەو ددیتن دەمی ئیرشی مە
دبوون و تاداری ل مە دکر و ئەو ژ جەپن خوە
نەدلقین و وان ئەم ژیکفە نەدکرڤن. وان خوە ژ
زارۆکیڤن خوە تۆرە نەدکر، لی وان پری جارن

بە سەر زەن شتەوہ ل یی ئەدوین، لە دا نا و
پسپۆرەکانی کوردیشەوہ بی وەلام مایەوہ)) (53)
، دی سان پا لدەری خۆ پا قترکرنی ب تایدەتی
ئەگەر ژلایئ ھندەکیڤن دیفە ب خرابی بەحسی
وی ھاتبی تەکرڤن یان ژ ی ھ ندەک رو یدان ب
دو یف وید فە کرین وی بقیٹ خۆژی بی
بەھرب کەت یان ژ ی دە می مرۆف ب ناف
سالقەچوو و ھزر دژیان خۆ یا بوری دا دکەت
و دبینیت، کو ئەو رو یدان و تشتین ل سەر
دە می وی فەومین ژ ھەژی وی چەندی نە
بەپینە تومارکرن ژبۆ رزگارکرنی ژ نافچوونی، و
ژیان وی یا تژی ئەزموون ببیتە جەئ مفاپی
بۆ بەرەبابیت د دو یقرا د هین، دی سان دە می
ئەو سەرھاتی فورمی خۆیی دروست وەردگرن
و مرۆف ژ ی ھە ست ب جھ و ھەبوونا خۆ
د کەت. دە می سەر بۆرین وی ژ قونا غا
وەرارکرنی بەرەفو ناغین گەھ شتن و
تەواویفە دچن.

ئەو زۆرداری یا "سەدی هەرۆری" ب چافی
سەری خۆ دی تی بەرام بەر ملەتی کورد
ھاتیەکرڤن و بی خۆدانی و نەزانینا کوردان
بوویە ئەگەر ئەو ھزر د فور مەکی ئەدەبیدا
بکەت، خۆدان بیافەکی بەرفرەھ بیت دا بشیت
خەم و ئاریشین فی ملەتی ب خۆفە بگریت،
ئەفجا ئەگەر ئەم سەحکەینە لا پەری پینجی و
پینجی ژ رۆما نا "کور ی زناری سەر بلند" و ب
باشی بخوینین، ئەف سی خا لە دی کەفن
بەرچاف:

چاقین خوه دیتی؟ بیگو مان ب وی گشی فه گر یدایی یه و نهاده ست ب خو یابوون و بزقینی دکه. لی، ئایا ئەهه کهر به ل دزی وان کەس و سەمبولانە یین کو مه تهپه سەر و په‌ریه شان د کن؟ یان ژێ کهر به ژ ده ستریزکاریین وان بو سەر ئاخ و گوند و بازار و مرۆف و کولتورا مه؟ یان کهر ب ل هه‌مبەر ره‌فتار و کریار و بیر و باوهر و دیتنن وان یین ره‌گه‌ز په‌ریس، کو خوه ب نژاده‌کی بلند و ره‌سەن ددن ناسین و مه، ب پر نزم و چ نه ل قه‌له‌م ددن؟...خوه راسته کو ئەهه کهر به پشتی کو شتتا هه‌ردو هه‌فالین من و خاله‌تا زو له‌یخا و خوه‌کو شتتا به سنایی په‌قیاء). (کوری زناری سهربلند. ل72-73)). دپ سان ئەو په‌رتوکیڤ دژی سنیله‌یی و گه‌نجاتییا خودا خوا ندین، ئەوان ژێ کارتیکر نه‌ک مه‌زن ل سهر ره‌و شه‌نیریا وی هه‌بوویه و بووینه پا لده‌ره‌ک مه‌زن بو ده‌ست ب نفیساندن و ب تایبه‌تی شیعرئ ((ده‌ما هئ ئەز دوازه‌ سی‌زده‌ سالی و دلداری خوه‌ ندنی. هینگی، کەس نه‌بوو نیشا مه‌ بده‌ کا بو زارو کەکی، دژی مه‌ ده‌ چ با شتره‌ بخوینه‌ نه‌ ئەفجا ئەز و هنی‌ر و مه‌ره‌قا خوه‌ وه‌ی گدیو ئەزۆ، هه‌ر چ پرتووکا دکه‌ته‌ به‌ر ده‌ستین من، ئەز مینا کولافیان دکه‌تمه‌ به‌ر و من ئەو دخوهند. بگره‌ ژ پرتووک و چیرۆکیڤ ئاینی و هه‌زار شه‌ف و شه‌فه‌کی و داستان و ئەه‌ف‌سانه‌یین ملی و پرتووکیڤ دیروکی و چیرۆکیڤ زاروکان هه‌تا دگه‌شته‌ چیرۆکیڤ پۆلیسی یین وه‌ کو

ته‌ماشایی مه‌ دکر، هه‌ر وه‌ چکو د لین وان ب وان کر یارین زارو کین وان هین و خوه‌ش د بوون. دیار بوو کو وان شه‌هنازی ب هندی دکر کو زارو کین وان وه‌ها خوه‌دی جه‌رگن، " کورین ئه‌رجنان" د قوتن. بیگو مان وان ئافه‌رینه‌ک ژێ ل سهر وی کریارا خوه‌ ژ مالباتا خوه‌ د ستاند و و سال سهر کهر ب و کینی به‌ره‌بابه‌ک ده‌اته‌ په‌روه‌رده‌ کرن.... هندی ئەم زارو کین کوردان بوون، ئەم گریدایی سنج و تۆرین بلند و باش یین نافمالباتین خوه‌ بوون. ئەهه، نه‌ خوه‌ ب زلزانینه، لی راستیه‌که، دقیت به‌یته‌ گۆتن)). (کوری زناری سهربلند. ل66-67)). ل فیئرئ یا نفیسهری دقیت بو‌مه‌ بیژیت ئەوه، کو د مالبات یدا زارو کین عه‌ره‌بان ل بازاری موو سلئ بو دژا یه‌تیا کوردان د هاتن په‌روه‌رده‌کرن، لی پی چه‌وانه‌ی فی چه‌ندی ده‌ی بابین کوردان ریک نه‌ددا زارو کین وان خرابکاریان بکه‌ن ((هه‌ر که‌سه‌ک وه‌ کو خوه‌، ئەو پیس و ئەم باش، ئەو تاداریڤ دکن و ئەم خوه‌ د پاریزن و ده‌ ستریزکاریان ناکن)). (کوری زناری سهربلند. ل67)). ئەهه‌ گۆتتا بابئ شیرویه. به‌رده‌وام شیرو باس ل کهر با د دلئ خودا دکه‌ت ئەوا ددلئ وی دا هاتی چاندن ژ ئەنجامئ سهره‌ده‌رییا خراب و ژ رادی به‌ده‌ر و بارکری ژ زولئ مئ به‌رام به‌ر کوردان ((ئەز جاره‌کا دن فه‌دگه‌رم فه‌ بو سهر پرسا کهر بئ یا کو د ناف من ده‌ سهره‌ل دده‌ گهلۆ ئەو یا نوو یه‌، یان ژێ گریدایی وی هه‌مووی یه‌، یا ژ زاروکتیی هه‌تا نه‌ا ب سهرئ من هاتی و من ب

بەر چاڤ، ئەفجا چ ل سەرنائ ستی خەلکی و ج شاکى ب بیت، دە مئ زارو کین موو سلیمان و دەپ بابین وان خورتی ل زارو کین بەلنگازین کوردان د کرن، چ ل سەرنائ ستی دەو لەتی و تیرورا وی بەرامبەر مللەتی کورد.

2-2-2 مەلانی:

د زمانئ کوردیدا ژ بلی زاراڤئ "مەلانی" شەرەنیخ، هەفرکی... و ه تە (54) دە هی نە ب کارئینان. چ مروفا نین د ژیا نا خۆدا یئ دویربیت ژ مەلانی، چیدبیت ئەف مەلانییە خۆدانئ خۆ بەرەو پێش ب بەت و پئ بگەهیتە پ لەیئ بەند، بەلکی ژى خۆدانئ گو شەگیر بکەت و د بازەکی تەنگدا بزفرینیت ((هەر ژ رۆژا مروفا ژ دایک د بیت تا رۆژا د مریت، مەلانی د هەمی د یاردین ژیان ییدا د هەرتشتەکی دا و ل هەمی جەهان یا هەمی)) (55)، ئەفجا ئەف مەلانییە دناڤ بەرا مروفا و ناخی مروفا ییدا بیت یان ژى دناڤ بەرا مروفا و دەورو بەران دا بیت و ژ ئەنجامئ کار و کاردانە فەییئ مروفا پە ییدا د بیت. د کارین ئەدەبی دا ب تای بەتی کارین فەگیرانکی مەلانی هاریکارە بۆ پێششەبرنا فەگیرانئ و بوو یەران، ئەو دناڤ بەرا مروفا و دەورو بەران ((دناڤ بەرا تا کە کە سى دژى تا کە کە سەکی دی یان تا کە کە سەکی دژى کومەکی یان کومەک دژى کومەکی یان تاکە کە سەک یان کومەک دژى ه یزا سروشتی و ج شاکى)) (56)، روى د دەت، ل فیرئ دیارد بیت کو مەلانی د ناڤ بەرا کە سەکی و کە سەکی دی دا یە یان د

ئەرسین لوبین ووهد. نە بەس فایا، لی چیرۆک و رۆمانین کەنکەنەیین ئەدەبی جیەهانى، مینا دۆستویەف سکی، تەۆلە ستوی، فک تۆر هۆ گۆی، بلزاکى، دیکەنزى، چیخۆڤى، سارتهرى، کامۆى، هەمنگوايى و هیش گەلەکین دن ژى)). (کوری زنارئ سەربلند. ل73)). پاشى باس ل چەوانییا دە ستبەردانئ ژ نڤئ سینا ب زمانئ عەرەبى و زفرین بۆ نڤئ ساندن ب زمانئ کوردی، کو وەگەهەفکریە ب ئازادییا خۆ ((من هەف ساری خوە ژ نووب دەست خوە گرت. بەلی، من بەرئ خوە دا زمانئ خوە و نڤئ ساندنا ب کوردی)). (کوری زنارئ سەربلند. ل74)). ئەف چەندئ ژى د زفرینیت بۆ سەردەرییا شاش یا عەرەبین مو سلئ بەرام بەر کوردان ((دبە رەفتارا عەرەبان یا نەگاتیڤ و گە لەک هەزکرنە من ژ کوردی، بوون هۆیین کو ئەرەبى ل بەر دلئ من رەش ببە. و وسا مەرەقا من کەتە سەر زمانئ من یئ کوردی و کەلتورا مە)). (کوری زنارئ سەربلند. ل74)). ل دوماهیکا رۆمانئ و ل دەمی شیرۆ هزردهکەت کا چەوان بەلنگازییا کوردان و بئ رییا خەلکی ئەنڤال ب سەردا هاتی ب گەهینیته جیەهانئ، ب تئ رپئ کەکی دبینیت ئەوژى وی نەکرنا پەری شانییا خەلک یە ب رپئ کا نڤئ ساندنئ و دب یژیت: ((چاوا وی نا لەنال و ژا نیئ وی خەلکی دەربدەر بووی و ل قناریدایی بگەهینە جیەهانئ)). (کوری زنارئ سەربلند. ل215)). پالدهرین نڤئ ساندنا ئەف رۆمانئ ئەو، زولم و زۆر یا بەرام بەر کوردان هاتی یەکرن دەینیته

بهره‌مئێ ئەدهبی دا ململانی دروست د کهت و ململانی ژێ ره‌گه‌زین ژیک جودا لیک کوم د کهت ((ململانی د کاری ئەده‌بیدا کارد کهت ژ بو کومکرنا ره‌گه‌زین جودا و ژیکدیر)). (60)

ب بووری ناده می ول گهل وهرار و پیشقه چوونا بوو یهران ململانی گهرمتر لی ده ییت خوێ نده‌فان ژێ چیژه‌کا پتر ژێ وهردگریت. د رۆمانین "سدقی هرۆری" دا ژ بو پێ شقه‌برنا بوو یهران و بهره‌ده‌وامی دان ب فه‌گێرانی هه‌فرکیین جورا و جور دکه‌فنه به‌رچاف.

برا کوژی دهردی بی دهرمان خه‌ما هه‌ری مه‌زن یا رۆماننقی سی، کو گه له‌ک لا په‌رین رۆمانی باس ل برا کوژی و بی وژدانی یا به‌رپرس و پارتن کوردی د کهت ده می هه‌ف ساری وان دکه‌فیه ته ده ستی بیانیا یان و ل دو یف فیه یا وان د چن. د دانو ستانده‌کی د نافه‌را زیره‌کی و شیرۆی دا ب دویر و دریزی باس ل شه‌ری برا کوژی و لیکه‌فتین و یی خراب باس دکهن و ئە فه هنده‌ک په‌ره‌گراف و رسته‌نه مه ژ وئ دانوستاندنی وهرگریه ((ما ئەف هوون چوونه چیاپی و بوونه پیشمه‌رگه دا شه‌ری هه‌فوودو بکن یان دا مه ژ بن فی باری گران قور تال بکن؟ ... هه‌ر کورده‌کی بیه‌نا وه‌لاتپاریزی ژێ به‌یت دی ل دژی فی رکه‌به‌ریا مالخه‌راب که‌ر و برا کوژی به، ... برا کوژی خنزکار یه‌کا مه‌زنه و ئەو چاره‌نقی سا گه‌لی کورد ستانی تی خه‌ ناخه ته‌ره‌کا مه‌زن و د خزمه‌تا سیا سه‌ت و به‌رژه‌وه ندیین دژ منی ده

ناف به‌را که سه‌کی و ه نده‌کین دی دا یه یان که سه‌کی و ه نده‌ک که سان د گهل ج قاکي و سروشتی دا یه. ئیک ژ وان جورین دابه‌شکرنا ململانی ئەفه‌یه کو د بیته دوو به‌ش: (57)

1-2-2-2 ململانییا نافه‌کی: ئەف ململانییه د ناف خودی مروفی دا رویددهت ئانکو د ناف به‌را دوو ه یزین هه فدژ د ناف کاره‌ک ته‌ری دا رویددهت ژ بو بریاردانی ل دوور هزره‌ک یان بابه‌ته‌ک دیارکری.

2-2-2-2 ململانییا دهره‌کی: ئە فه ململانییا مروفییه د گهل که سه‌کی یان ج قاکي یان سروشتی ((ژیانا زۆربه‌یا خه‌لکی پتر ململانییه ژ بو مانی)) (58). زیاننامه ژ ململانییا خودانی ل گهل ده‌ورو به‌ری ناهیه‌ته جوداکرن، نقیسه‌ر خودان هه‌لو یست بوویه د وان بویه‌راندا و ئەو ململانی یا وی ل گهل ژینگه‌هی و ده‌ورو به‌ری دهر بازکری وینه دکه‌ت.

ئه گه‌ر که سایه‌تی خودان ئار مانج ب ییت، ده می ئەو د که‌فیه پهی ئارما نجا خو، ئەو ج قاکي ئەو تیدا دژیت گه له‌ک جارن دبیه‌ته ئەگه‌ری رپگریکرنی ژ گه‌هه شتن ب ئارمانجان، ئەفجا ئەو رپگرییه سیا سی، ئایینی... ه‌تد، دبیه ته ململانی یه‌کا ل گهل ج قاکي و ده‌ورو به‌ران.

د یاره ئەو به‌ربه ستین دکه‌فنه د رپ کا مروفیدا دب نه ئە گه‌ری چاندنا رک وکی نی د ده‌روونیدا ((واته ئەف کو ما دژ به‌رییان یان دژایه‌تیان د بیته ئەگه‌ری په‌یدا بوونا ململانی)) (59) وب فی چهندی هزر و بیرین جودا د

مه سلمانتی د کر و ب را سستی برات یا ئه‌ره‌ب
 مسلمان و فارس مسلمان و ترک مسلمانان د کر
 و خوه ب هه‌موو فه خستبوو بهر خزمه‌تا
 مسلمانتی، مان بی دهوله‌تا خوه یا نه‌ته‌وهی.
 ب وهلاتی خوه فه مان ل بن سته‌م و داگیر کرنا
 ترک و فارس و ئه‌ره‌بین مسلمان ده)). ((کورئ
 ز ناری سهربلند. ل76)). د په‌رتووکی
 میژووئ ژی دا باس ل فی قورغکاری یا ئایی ژ
 لایی عه‌ره‌بانقه هاتییه‌کرن ((عیراقی د به‌هرا
 پتر یا کارین خۆدا ه‌ندهک زارا قین ئی سلامی
 بکارهینا نه ب مه‌ره‌ما دابرد نا ئی سلامی ژ
 هه‌موو نه‌ته‌وه یه‌کی دی ژبلی عه‌ره‌با)) (61).
 رۆمانقیس د هه‌فرکیه‌کا دی یا به‌ردوام دایه و
 گه‌لهک ته‌که‌زیی ل سهر زمانی کوردی دکه‌ت ب
 دیتنا وی دقیت ره‌وشه‌نبیرو سازی و جفاک و
 پارتین کوردی مه‌سه‌لا زمانی وه‌کو مه‌سه‌له‌یا
 ستراتیجی یان ژی مان و نه‌مانی وه‌رب‌گرن،
 چونکی زمان پیناسا نه‌ته‌وه‌یه.

2-2-3 راستی و ئاشۆپ : بی زیاننامی بنقیسیت
 دقیت پابه‌ندی راستی بیت، چونکی که سی
 زیاننامی دخوینیت ئه‌وی را ستیا رو یدانان
 دقیت ئه‌و چیژو خۆشی ژتشتی ب راستی
 قهومی وه‌ردگریت، له‌ورا پیدافییه سهرهاتی و
 رویدانین نقیسه‌ری زیاننامی تیدا ده‌ربازبووی
 ب درو ستاهی دهینی ته‌به‌ر چاف ((دقیت وی
 راستی ژ بیرنه‌که‌ین ئه‌وا بۆ خه‌لکی دی ده‌یته
 فه‌گه‌ها ستن)) (62). مه‌به‌ست ئه‌وه‌ دقیت
 باوه‌ری بۆ خه‌لکی دروست ببیت، کو ئه‌وا
 دبیت ب راستی رویدایه، ئه‌و چه‌ز ژ هونه‌ری

یه. کو دقیت پيشمه‌رگه‌ برایی خوه یی کورد
 نه‌کوژه و نه‌رازیبوونا خوه ب ده‌ف کی، ب
 نقیسی، ب چه‌کدانینی دیار بکه... شیرویی
 دخوه‌ست هه‌ما هه‌ر ل دژی شه‌ری باخقه...))
 ((کورئ زناری سهربلند. ل139-143)). د یاره
 رۆمانقیس باش دزانیته ملله ته‌کی پاشکه‌فتی
 و خۆدان واره‌کی ده‌وردای ب دوژمنان نه یا ب
 ساناهیه‌یه ژ برا کوژی دویرب که‌فن و ئه‌ف
 هه‌فرکیا وی ل گه‌ل به‌رژه‌وه‌ند خوازان
 به‌رده‌وام د دومینیت، ژ لایه‌کدی فه‌سه‌نگه‌کا
 باش دئخی ته‌سه‌ر ئازادی یا ژنی و دبیت
 ئازادی یا ژنی نه‌بیت مله‌ت هه‌می یی بن
 ده‌سته. دی سان دژی ه‌ندهک بیرو باوه‌رین
 ئایینی رادوه‌ستیت هه‌ر ژ لاپه‌ری (65) هه‌تا‌کو
 (78) ژ رۆمانی باس ل بکارهینا نا ئایینی
 ژ لایی عه‌ره‌بانقه وه‌کو چه‌که‌ک دژی کوردینی
 و زمانی کوردی ده‌ته‌بکارهینان و دبیت:
 ((م سلمانتی و عه‌ره‌بتی د بوون دو روو یین
 یه‌ک په‌ره‌یی، دو ئید یه‌مین ب هه‌فودو فه
 گریدایی، ژ ئاسنه‌کی و تمام‌که‌رین هه‌فودو نه
 و نه‌نجامی ده‌دخزمه‌تا عه‌ره‌بان و ب
 هی‌رخستان وان ب ته‌نی دانه)). ((کورئ زناری
 سهربلند. ل75)). پاشی دبیت: ((دئیراقی
 ده‌ئی سلام و عه‌ره‌ب، د پراکتی کا رۆزا نه‌ده
 بوو نه‌یه‌ک ول گۆر فی و ب دیتنا
 ده‌سته‌لاتداران، ئه‌ره‌ب مسلمانان و مسلمان ژ
 ئه‌ره‌به. خوه، دراستی ده، ب فی ته‌ری
 ئه‌ره‌ب و فارس و ترک بوون خوه‌دی ده‌وله‌ت.
 و نه‌ته‌وه‌ی نه‌دن ژ می نا کوردان کو ژ دل

سەرهلدانا باشووری کوردستانی ژ ناف بیه، ئەو نە چاربوو د سالا 1970 یی دە گۆتنبیژیان ب سەرۆکاتیا کوردان ره، ل سەر چاره سەرکرنا پر سگریکا کوردی ب که. ل داو یی، ل سەر شیوهیی ئوتۆنۆمیی ژ کوردان ره، ل سەر ئا خا کوردستانا ئیراقی پیک هاتن)). ((کوری زناری سەربلند. ل70)). پاشی کا چهوان دهو لهتا عیراقی و دهو لهتا ئیرانی ل ژیر چاقدیریا دهو لهتان پیلا نهک شهپانگیز و کریت دژی مللهتی کورد گپران و خه نجه رهک ژ پشتقه ل مللهتی و شورهشا کوردی ل سالا 1975 دان، د ئەفی رۆمانیدا دهیته با سکران ((حکوو مهتا بهعس ئاری کاری ژ شاهی خوه ست. هۆ سا، ههردو دژمنین یه کوودو و ژ بۆ لیدانا کوردان و پاراستنا بهرزهوه ندیپن خوه یپن ههفپشک، ده ست دا نه ههفوودو. وه ها، ب پیرۆزکر نا دهو لهتین مهزن، وان د ئادارا 1975 ئی ده گورزی خوه یی بی وژدان داوه شانده سەرهلدانا کوردستانی و جارهما دن باشووری وهلاتی که ته بن دهستی به عسیپن ئیراقی)). ((کوری زناری سەربلند. ل71)). ل ج ههک دی را ستی و خه یالی تیک ههلی ههفد کهت ده می باس ل رويدا نهکی د کهت، کوب سهری وی ب خو هاتی یه ((بهلی، ئەزل سهر دهر ساز مانی کوردی، ههفت هه یقان د وی ئیشکه نجه گههی ده مام. پشتی کو وان هه موو نفسین ئیشاندنن خوه یپن کهفن و نووژهن ل سهر من و لاشی من بکارانین و پشتی کو وان ئەز باش ل زرکی دا یم، وان ئەز بهردام. ئەز، ژ وی هۆ فه خانا

سەردابرنی ناکەت د ژیاننامیدا، لی د رۆمانیدا ژ بهرکو ژ نافی دیاره ب ئا شویا رۆماننقیسی هاتی یه ئافرا ندن، لهورا بۆ خوێ ندهفانی چهوانییا فهها ندن و درو سترن و فهگیپانا رپویدانان گرنکه و ئهرکی سەردابرنی رۆلهکی مهزن د فی چهندییدا دگیپیت، و ((سروشتی گریبه ستا نقی سهری د گهل خوێ ندهفانی رۆلی ههی د دیارکرنا تیکستی دا، د کاری ئەدهبیدا پی شوهخت خوێ ندهفان رازی یه ب درو سترنا کهتواری ئا شوپ، لی خوێ ندهفانی ئەو رپویدان ژمیژوونقیسی د فین ئەوین ب را ستی د رابردووی دا رپویدان)) (63).

ههه پهرتو کهکی ئەم ببینین یا ل سهر نقیساندی رۆمان، ئیکسهر هزر بۆ مه چیدبیت کوب خه یالی ئەو تیکست هاتی یه فهها ندن، لی رۆمانا "کوری زناری سەربلند" ژ بهرکو که لهک م فا ژ بوو یهرو کهتواری مل لهتی کورد وهرگری نه، لهورا ئەم دبینین ژبلی خه یالی راستی و بوویهرین میژووی تیدا دهینه دیتن و گه لهک نیزی کی ژیان نامی یه، ژبلی که سایهتییا شیرۆی که سایهتیپن دی ژی ژ جفاکی کوردی و ژ شورهشا کوردی وهرگری نه ب گوهرپنا نافان د فی رۆمانیدا نامادهبوو نا خو هه یه، دی سان بوو یه رپن میژووی بۆ نموونه بهحسی شورهشا ئهیلولی و چوکلادانا بهعسیان بۆ سهرکردایهتییا کوردی و دانپیدان ب مل لهتی و شورهشا کوردی ل سالا (1970) دکهت. ((پشتی کو پارتیا بهعس هاتی یه سهر حوکی ل ئیراقی و نکاری ب هیزا چهکی

وان، دەر کەتەم مەرو فەکی دن، دزا نە کو کابوو سەکی کوزەک ل سەر سینگی خەلکی وەلا تێ وی روود نە و خوی نا وان دم یژە)). ((کورێ ز نارێ سەر بلند. ل95)). د ژیا نا را ستەقینەدا " سدقی هەرۆری" دوو جارن کەفتیە زیندانێ و ل سەر دەرسا زمانێ کوردی ل قونا غا ئا مادەیی ل موو سلێ توشی ئاریشی بوو یە، لێ وی راستی و خەیاڵ د فی واریدا تیکهه لکرینە، بۆ نمونە دبێژیت ئەز ل زرکی دام، ئەم دزانین تری ل زرکی دەن دا ب بیت میو یژ، لێ وی ل فی یژێ زما نەک بارکری ب واتایی ل پشت پەیفی بکارهینایە.

دەمی شەری عێراقی و ئیرانی رادەووستیت لەشکەرێ عێراقی ب هزاران تانک و زریپووشان فە بەرەو کوردستانی دکەفنه ری و ئەنفالان بۆ کوردان رادگههینن، رۆمانقیس فی چەندی و دویری خەیاڵی و ب راستی دەینیت بەر چاڤ ((هەر ل گەل شەراوە ستاندنی و ناخفتنێ نا شبوونی د نایا بەرا ئیرا فی و ئیرا نی دە ل گەنیفی، د بن سهوانهیا نه تهوهیپن یهگگرتی دە، هکوو مەتا ئیرا فی ژ نایا دە ست ب شاراندنا شەری دن کر، شەری ژناڤرنا کوردان و خوههپن کورد ستانی)). ((کورێ ز نارێ سەر بلند. ل201)). ئەفە د کەتواری و میژوویی ل دژی کوردان رویدا یە وی رژی می دفی یا ملهتێ کورد ژ نایا ببهت و ئەنفال ب هەشت قوناغان ل شەش نایاچین جوگرافی ئەنجامدان ((رژیم له 23 ی شوباتی 1988 دەستی کرد بە پیاوهکردنی پرۆسهکه و به سەر "8" قونا غدا

دابە شی کرد له "6" ناو چەیی جوگراف یادا "قو ناغی یە کەم بۆ سەر ناو چەیی دۆ لی جافا یەتی، قو ناغی دووهم بۆ سەر ناو چەیی قەرەداغ، قو ناغی سییەم بۆ سەر ناو چەیی گەرمیان، قوناغی چوارەم بۆ سەر ناو چەیی سیوکە و دۆ لی زیی بچووک، قو ناغی پینچ و شەش و حەوت بۆ سەر ناو چەکانی شەقلاو و رەواندوز، قوناغی هەشتەم و کۆتایی بۆ سەر ناو چەیی بادینان)) (64). (یوست هیلتر مان) ب فی رەنگی ئەنقالی پینا سە د کەت ((ئەنقال چەندی ئۆپەرا سیونی لە شکەری بوو کە لە یەن چەند فەیه ل هق یان چەند فر قەیی رژی می بەعس ئەنجام دراو، فر قەکانی لە شکری، هەوالگری لە شکری، ئەمن و حزبی بەعس و چەندی یەگەیی تایبەتی تر، هەموو پیکهوه لەم جینۆ سایدەدا بە شدار ب بوون)) (65). رۆ مانقیس ژا پەری (119) تاکو لاپەری (126) باس ل چالاکیەکا پێشمەرگەیی هاتیەکر، کو ب راستی ژێ ئەو چالاکی هاتیە رویدان د میژوو یا کوردی دا رویدا یە، ئەوژی کۆنترۆلکرنا سەنگەری سەری حەمی یە د نایا بەرا گۆندی قومریی و گۆندی هەرۆری ل دەفەرا بەرواری بالا، پشتی ستاندنا سەنگەری و دەستکەفتین مەزن رۆمانقیس ب فی رەنگی باس ل دەنگ شەدانا فی چالاکیی ل دە فەرا بە هیدیان د کەت و کا چەند ترس ئیخستبوو دلێ نەیاران ((رۆژا د یتر، سپیدەیی زوو، خە بەری داگیرکرنا چەپەری سەری هەمی ژ نالیی پێشمەرگەیان فە، نە بەس ل دە فەرا

"کورئ زنارئ سەربلند" ھەرۆھکی رۆماننقیس ب خۆ د ب یژیت رۆ مان کورتیا رھو شا خرا با ملەتئ کوردە و ((بەر چافکرنەک سەرپلکی ژ 1961 تاکو ئەنزالایە))⁽⁶⁸⁾. گە لەک راستی د رۆمانیادا دەینە دیتن.

2-2-4 راستگۆیی:

ژ بەر ھندی کو نقیسەر د ژیانناما خۆدی دا فەگیڕ و قارمانە، لەورا پیدفایە یئ راستگۆ بیت، راستگۆیی مەر جەک سەرەکییە و کارەک رھو شتیە، چونکی گر یادی ژ یان و م یژوو یا مللە تەکی یە. خودانی ژیان نامئ تاکە کە ژ ج شاکئ و ژیا نا وی بە شەکە ژ ژیا نا نەتەوہ یەکی، لەورا ھاتی یە گۆتن ((پ یدفی ناکەت ژیاننامە بەیتەفە نقیسین، ئە گەر ھا تە نقیسین بلا ب راستگۆیانە بیت))⁽⁶⁹⁾. ئە گەر چی د ھەر بەرھە مەکی دا راستگۆیی کارەکی ریزەییە، ئی یا باش ئەوہ نە ب ئەنقە ست ژ راستی دویر بکەفیت.

راستگۆیی د رۆمانیادا کارەکی ب زەحمە تە، چونکی ئارما نجا رۆماننقیسی ئەوہ ھ نەدەک سەرھاتی و رویدانان بۆ خویندەفانی پيشکیش ب کەت، دا کول پ شت وی فەگیڕانی د یتن و نیرینین خۆ یان ژئ ئەوا د مەژیی وی دا بۆ خوی نەدەفانی دیار ب کەت، ئی دە می نقی سەر ژ نیشا دلی و ب ھەمی بیروباوەرین خۆ کاری خۆ ئەنجام بەدەت را ستگۆیی تیرا دەیی تە د یتن. "سدقی ھرۆری" ھەمی ئەزموون و شیانیین خۆ ئیخ ستینە دخز مەتا نقی ساندن و تیک ستین خۆدا ژ بۆ کو ملەتئ خۆ ژ خەوا شیرین

بەرورایان، لئ ل دو ھۆک و زا خویئ ژئ بەلافبوو. چریسکا ھیقی د ناف خەلکی دە گە شبوو فە و ترس کە تە د لئ خنز کار و خوہفرۆ شان)). ((کورئ ز نارئ سەربلند. ل126)). دژیا نا کەتوار یدا ئانکو ژ دەر فەی رۆ مانئ یئ شەمرگەک "عە مەر تروانش" د بیر ھاتنین خۆدا باس ل فی چالاکیی (کونترولکر نا سەنگەرئ "سەرئ حەمی") د کەت و باس ل ھەمی وان مەفرەزە و ریکخراوین پيشمەرگەدی د کەت ئەوین پشکداری فی چالاکیییدا کری و دبیزیت چیا یەک بلندە و ستراتیییە و وی سەنگەری بەرپیت گۆ نديا نەخۆ شکر بوون و د ھەمان دە مدا یئ شەمرگە نەد شیا ب رە حەتی ل وان دە فەران ھاتن و چوونئ ب کەت، لەورا ((بر یار ھا تەدان کو گورزەکی دژوار و باش ل فی سەنگەرئ دوژمنی بدەن))⁽⁶⁶⁾. پاشی ل لا پەر چل باس ل دەستکەفتی و نافودەنگییا وی چالاکیی د کەت.

دی سان د رۆمان یداروودا نەک دەیی تە فەگیڕان، یئ شەمرگە ل دە شتا چەقەلا چالاکییەکی ئەنجام د دەن ((ل سەر ری یا ژ بیگۆفا دەیت و دچە کانیماسی و ب دورستی د نافبەرا گوندئ چەقەلا و قومریی...)). ((کورئ ز نارئ سەربلند. ل127)). ئەفروودا نە ژ دەر فەی رۆ مانئ و د ژیا نا راستییا کەتورا یدا رویدایە و د پەرتوکا ((المحرز قون الکورد))⁽⁶⁷⁾ دا. باس ل چالاکیی ھاتییەکرن، ئانکو خەبات و شیوازی خەباتا یئ شەمرگین شۆرە شا گولانی بوویە ژیدەرەک سەرەکی بۆ نقی ساندنا رۆمانا

توند و نیژیک ل گەل ژیانناما خۆدی یا هەمی و هەندەک تاییبەتمە ندیین رۆژا نەیان ب خۆفەدگرت ب تاییبەت ئەو رۆژا نەیی ل دوور ئەفینی دەیی نە نھی سین. نامی مفا یەک میژوویی ژی هەیه ((گە لەک جاران نامە وەکو دوکبومینت دناف تیکستیدا دەیی نە بکارهینان)) (72). نھی سەر نامان دکه نە دوو جۆر، ئەوژی نامین گشتی و تاییبەت (73) :

2-2-5-1 نامین گشتی: نامین میری و کاربەدەستین دەولەتی ب خۆفەدگرت (74).
2-2-5-2 نامین تاییبەت: ئەفە ژ کە سەکی بۆ ئیکی دی دەیتە فریکرن و مەبەستا خۆ تیدا دنقیسیت (75).

نامی و ژیاننامی پەیوەندییەکا باش یا ل گەل ئیکودوو هەمی، ب ریکانامان مروفد شیت گە لەکی ژ خۆدانای نامان بزانی، ئەگەر ئەم سەحکەینە رۆمانا "کورۆ ز ناری سەربلند" ب ریکانامان گە لەک تشت بۆ مە روھن و ئاشکرا دبن، بۆ نموونە ل لا پەری "7 و 8" باس ل نامە یەکی دەیی تەکر، تیدا هەندەک ژ زولم و زۆردار یا بەعسیان نیشان دەت دە می ئیک ژ کورد ستانا باکور نامە یەکی بۆ دایکا خۆ فرید کەت دە فەرا بەرواری بالا و ئەو نامە دکهفیتە دەستی زەلامین بەعسیان، هەر چەندە چ تشتەک تر سناک ژی تیدانی نە لی د ئەنجامدا دایک سەرا وی نامی دەیتەگرتن.

ل جەهەک دی ژ رۆمانی شیرو نامە یەکی بۆ دل بەرا خۆ نازەنینی فریدکە تە موو سللی ئەفەژی وی چەندی دیاردکەت، کو نامە ((ئەو

هەشیاربکەت ب راستگۆیانە و گە لەک جاران وەکو دانپیدانان هەندەک بوویەر ئاشکراکرینە د رۆمانا "کورۆ ز ناری سەربلند" داب حە سەرەتەکا مەزن باس ل کەتواری ملەتی کورد د کەت، کو ژ لایەکی فە شیانی کوردان ژیی داگیرکەران کیمترن و ژ لایەکی دیفە کورد و سەرکردین کوردان داگیرانی بۆ ئیک و دوو ناکەن پاشی دبیزیت سەر رەقی سەرکردین کوردان ریحۆشکەربوویە بۆ داگیرکەران ((لی مخابن، ل گەل هندی کو مە ئەو هیزا لەشکەری و ئابوری یا دژمنی دەست خوە دە نینە، ئەم د نافی خوە دە ژی نە یەک و موختار و گزیرین مە پرن و کەس ژ وان، خوە ژ یی دن کیمتر نابینە و هەر یەک خوە ژ هەموویان چیت و زیرەکت و زانتر و لیو شاوەتر دبینە و هەر کەس خوە ب ریبەر و سەرۆک دبینە. ب فی سەرەقی وان، باری ملەتی مە سەدقاتی گرانتر بوویە و ری ل بەر داگیرکەر و سیاسەتا وان یا تەپە سەرکرا مە هیسانتر بوویە)). (کورۆ ز ناری سەربلند. ل 133).

2-2-5 نامە: جۆرەکی ئەدەبیە (70) دەربرینی ژ هەست و حەز و ئارەزووی خۆدانای نامی د کەت. زۆر بەیان مەیان ب پەخشان دەیی نە نقیسین و ئالافەکە بۆ فەگواستنا زانیاریان د نافەرا دوو لایەناندا ((گۆتارەک ئاراستەکریە ژ کە سەکی بۆ ئیکی دی بابە تەکی یان چەند بابەتان کو ژ هەستین و جدانی یان سۆزداری یان هەرت تشتەک ج شاک ب خۆ فە دگرت، دەرد کەفیت)) (71). نامی پەیوەند یەکا

دەربەدەری و رەزلیلی! کەکی من، ئەز نزانم چاوا فی کاخەزکی ژ تە رە بنقیسەم، چونکی ئەگەر ئەز یا د دلی خوە دە هەمووی ژ تە رە بیژم، کاخەز تیرا ناکن... 17 کەس ژ گوندی چەلکی، 11 کەس ژ گوندی کوریمەیی و گەلەک ژ گوندی وەریمیلی هاتنە گرتن و د جە دە گوڵەباران کرن. پەرانیا وان یین کو خوە دانە دەست ئیراقی هەر د جە دە، پشتی ئیخسیریبوونی هاتنە کوشتن... هندی گوندین دەفەرا بەهدینان بوون، وان خوە کۆلکەکی ژی نەهشتیە، هەموو خانی و گوند و تشت و مشت سوۆتن و خەراب کرن... هیژین لەشکەری ترکیهیی پیکول کرن ری ل بەر مە بگرن لی نەشیان وی لەیا خەلکی رابووستین و بو پاشدە فەبگەرینن... پشتی سی روژان ترکیهیی داخویانیەک دەرخست کو دی مە فەبگوھیژە کەمپان... گەلەک ئیش پەیدا بوونە، زکیشی و سەریشی و گیزبوون ژ هەموو ئیشان مشەترن. هەرۆژ نەه دەه زارۆک دمرن. دەرمان و دەرمانکرن وەکو پپویست نینە... باوەر بکە هندی مروۆف بنقیسە هی کیم و مروۆف نکارە هەموو ئیش و ژانین فی خەلکی مە یی پەریشان و دەربەدەر بینە زمان.... هەفال، خوەزیکین وی روۆژی ئەم و هوون، هەموو ب هەف رە د وەلاتی خوە یی نازاد دە هەفوودو ببینن و ملەتی مە سەری خوە ب تەناهی و ناشتی دابنە سەر بالگهی خوە). (کوری زناری سەربلند. ل. 216-223). شیرویی قارەمان ژ وجدانا مروفاپەتی ب گوومان کەفتییە کا

ئاخواتنە یە کە دەنگت ناگاتە یەکیک روو بە روو قەسە ی لە گەل بکە، جا دی بەنووسین یان بەرا سپاردنی یەکیک تر بەزار پپی رادەگە یەنی). (76) و ب فی ر یزی دەستپیدکەت ((نازەنین! من هەر تو فیایی و هەر تو دفیایی و ئەز پەرژ دل حەز ژ تە دکم، لی ئەز ناخوایم سەری تە ب ئاریشە و گیر و گرفت و سەرگیژیین خوە فە مانی بکەم. ئەز حەز دکم، ئەگەر من ژنەک هە بە، تو ئەو ژن بی، لی ئەز تە ناخاپینم و راستیی ژ تە رە د ب یژم کو ئەز ن کارم ژ تە رە چ مالا دابمەزینم. من، نەها، چ سەرەکانیەک نینە کو پەره یەک ژی بهی تە نافدە ستین من و پی ب کاربم ما لەکی راب گرم). (کوری ز ناری سەربلند. ل. 155). رەوشا خو بو شوۆفەدکەت و تیدا دیاردبیت، کو دی یی بەردەوام بیت ل سەر پیشمەرگاتی و یی بی مال و دەرافە، لی حەز و فیانا وی هەر بو نازەنینی ما یە و ئە گەرب وی رەوشی یا قایل بیت ئەو یی نامادەیه بو خو بینیت.

ل دوماهیکا روۆمانی و پشتی خەلکی ئەنفالکری دەربازی ناف وەلاتی تورکیا دبن و ل کەمپان ئاکنجی دبن شیرو نامەیهکی بو هەفالەکی خو ل ئەو روپا فریدکەت تیدا باس ل رەوشا خەلکی دکەمپاندا دژیت دکەت و گەلەک گلهیی و گازندان ژ تورکان دکەت، کو سەرەدەریەکا گەلەک خراب بەرامبەر خەلکی بی خودان و بیگاف دکەت و ب فی رەنگی ناما خو دەستپیدکەت ((سلافین مشەختی و

کەواتە ئەف دیارییە ژى مفاى دگەهینیتە فەكۆلەرى بۆ دیاركرن و دەستنیشانكرنا هندهك ژ ژيانا نقيسەرى د رۆمانیدا. ئانكو مروف دشیت مفاى ژ دیاریی وەرگریت بۆ ئاشكراركرنا هندهك سەرەدافان.

4- ئەو پيشگوتنا كورت ئەوا ژلايی نقيسەرىقە بۆ رۆمانی هاتییه نقيسین دبیتە ئامازەك ئاشكەرا، كو نەتنی د رۆمانیدا بەلكى ب دروستی د ژیواریدا رویدایه و نامە هاتییه نقيسین و فریكرن. ئەف پيشەكیه بالا مه دكیشیت سەر هندهك كەس و بوویەران، كو ب راستی هەبووینە و هەنە. دیسان رۆماننقيس یی دبیزیتە مه ئەف رۆمانە توماركرنا هندهك ژ ژیاناما چەند پيشمەرگەیانە.

5- د ئەفی رۆمانیدا هەلبەستەك ژ نقيساندنا شیرۆیه و بۆ دلەبرا خو نقيسیه، ژ دەرفەى رۆمانی و دژيانا راستەقینەدا ئەف هەلبەستە ژ نقيسینا (سدقى هرورى) یه و ل سالا (1986) ل تەهران د نامیلکەیهکیدا بەلاقرییه. ئەفە دبیتە گرۆفە كو شیرۆیی کارەكتەرى سەرەکیی رۆمانی خۆدانى هەلبەستى یه، دیسان سدقى هرورى نقيسەرى رۆمانی خۆدانى هەلبەستى یه، کەواتە ئەم دشیپن بیژین شیرۆ و "سدقى هرورى" ل فیرى ئیک کەسن یان ژى بیژین قارەمانی رۆمانی گەلەك ژ ژيانا "سدقى هرورى" بەرجەستەگرییه، گەلەك رویدان و سەرہاتیپن ب سەرى "سدقى هرورى" و دەردوورین وی هاتین د رۆمانیدا هاتییه توماركرن. هەر هیچ نەبیت ژ هندهك

بۆچى ل هەوارا كوردین بەلنگاز یین كو ژ هەمی لایهکیفە ئاگر و زۆرى لی دباریت ناهین. لی د سەر فی چەندى را وی نامەیی فریدکەت بەلكى كوردین ل ئەوورویا دژین بشین تشتەكى بۆ خەلكی ئەنفالكرى بکەن و ژلایهکیفە وەكو دوکیومینت ئەف تشتین رویدان بمینن، چونكى ئەو دنافدا ژیاپه و ب چافیین خو دیتینە، لەورا ئەم دبیین نافی کەمپان، ژمارا خەلكی تیدا دژيان، میژوويا رویدانین گرنگ، کارەساتا گۆندى كوریمه، هەمی نقيسینە.

3- ئەنجام

پشتی فەكۆلین ب دویمای هاتی، ئەف ئەنجامە خویا دبن:

1- دەرازینکین تیكستی رۆلەکی باش د گیرن بۆ شروفاكرن و ئاشكراركرنا هندهك كوژیپن تارى د تیكستی دا و ب تایبەتى د رۆمانا كوردی زنارى سەربلند دا.

2- ب ریکا چافییکەفتن و دانوستاندنن نقيسەرى هندهك ژ بوویەر و کەسایەتیپن د ناف ئەفی رۆمانی دا دیاردبن كو کەسایەتیپن راستەقینەنە، ب فی چەندى ژیاناما خۆدى و ژیاناما بابەتى د فی رۆمانی دا بەرجەستە کریه.

3- فەكۆلین ب ریکا ئەوی دیارییا رۆماننقيسی نقيسی، گەهەشتییه وی ئەنجامی كو بابی رۆماننقيسی چوویه بەر دلوفانییا خۆدى و د رۆمانی ب خو ژى دا دیاردبیت، كو بابی قارەمانی رۆمانی چوویه بەر دلوفانییا خۆدى،

ره‌قییا سه‌رکردین کوردان ریخوشکه‌ربوویه بۆ داگیرکه‌ران.

9- نامی و ژياننامی په‌یوه‌ندییه‌کا باش یا ل گه‌ل ئیکودوو هه‌ی، ب ریکا نامان مروفا دشیته گه‌له‌کی ژ خۆدانین نامان بزانیته. هه‌روه‌کی وی ناما شیرووی بۆ دل‌به‌را خۆ نازه‌نینی فریکرییه مووسلی کو ب ریکا فی نامی هنده‌ک ژ رابردوویی شیرووی بۆ مه‌ دیاردبیت.

رۆمانین "سدقی هرۆری"

- "سدقی هرۆری"، "کورۆ زناری سه‌ربلند"، چاپی یه‌که‌م، بلاوکراوی ده‌زگای ئاراس، هه‌ولیر، 2008.
- "سدقی هرۆری"، نه‌فین و شه‌وات، چاپی سییی، ده‌زگه‌هی نالبه‌ندی چاپ و وه‌شان، ده‌وک، 2017.
- "سدقی هرۆری"، نه‌ز و ده‌لال (من ب ته‌نی نه‌هیلن)، به‌رگی ئیک، چاپی چاری، ده‌زگه‌هی نالبه‌ندی چاپ و وه‌شان، ده‌وک، 2017.
"سدقی هرۆری"، نه‌ز و ده‌لال (ل سه‌ر رییا نه‌هیلن)، به‌رگی دووی، چاپی ئیک، ده‌زگه‌هی نالبه‌ندی چاپ و وه‌شان، ده‌وک، 2017.

4- ژیدەر و په‌راویز

(1) لويس معلوف، المنجد في اللغة و الاعلام، دار الشروق، بيروت، 1986، ص 368.
(2) يحيى عبدالكريم، الترجمة الذاتية في الأدب العربي الحديث، مطبعة السعادة، 1997، ص 31.
(3) ناصر الحاني، المصطلح في الادب الغربي، المكتبة العصرية، بيروت، 1986، ص 76.
(4) محمد صابر عبيد، السيرة الذاتية الشعريه- قراءة في التجربة السيريه لشعراء الحداثة العربيه، طبع 1، اريد عالم الكتب الحديث للنشر و لتوزيع، 2007، ص 109.
(5) ندى محمود مصطفى الشيب، فن السيرة الذاتية في الأدب الفلسطيني بين (1992-2002)، (رسالة ماجستير غير منشورة)، مكتبة جامعة النجاح الوطنية، نابلس، 2006، ص 6.

لايه‌نانقه يه‌کن و دياره شیرووی گه‌له‌ک ساخله‌تین رۆماننقیسی هه‌لگرتینه.

6- د فه‌کۆلینی دا دیاردبیت کو پا لده‌رین نفی‌ساندنا نه‌فی رۆمانی نه‌وه، زولم و زۆریا به‌رامبه‌ر کوردان هاتییه‌کرن ده‌ینیته به‌ر چاف، چ ل سه‌ر ئاستی خه‌لکی و جفاکی بیت ده‌می زارۆ کین مووسلیان و ده‌ی بابین وان خورتی ل زارۆ کین به‌لنگازین کوردان د کړن، چ ل سه‌ر ئاستی ده‌وله‌تی و تیرورا وی به‌رامبه‌ر ملله‌تی کورد بیت.

7- د فه‌کۆلینی دا دیاردبیت کو رۆماننقیسی گه‌له‌ک مفا ژ بوویه‌ر و که‌تواری ملله‌تی کورد وه‌رگرتینه، له‌ورا نه‌م دبیینن ژبلی ئاشوپی، راستی و بوویه‌رین میژوویی تیدا ده‌ینه دیتن، ژبلی که‌سایه‌تیا شیرووی که‌سایه‌تیین دی ژی ژ جفاکی کوردی و ژ شوره‌شا کوردی وه‌رگرتینه ب گوه‌رپنا نافان د فی رۆمانیدا ناماده‌بوونا خۆ هه‌یه دیسان بوویه‌رین میژوویی بۆ نموونه به‌حسی شوره‌شا نه‌یلوی و چوک‌ادانا به‌عسیان بۆ سه‌رکردایه‌تیا کوردی و دانپیدان ب ملله‌تی و شوره‌شا کوردی ل سالا (1970) دکه‌ت.

8- د فه‌کۆلینی دا دیاربوویه رۆماننقیسی گه‌له‌ک جاران وه‌کو دانپیدانان هنده‌ک بوویه‌ر ئاشکراکرتینه و ب حه‌سه‌رته‌کا مه‌زن باس ل که‌تواری ملله‌تی کورد دکه‌ت، کو ژ لایه‌کیقه‌ شیانی کوردان ژییین داگیرکه‌ران کی‌مترن و ژ لایه‌کی دیقه‌ کورد و سه‌رکردین کوردان داگیرانی بۆ ئیک و دوو ناکه‌ن. دبیرتیت سه‌ر

- (19) يحي إبراهيم عبدالدايم، الترجمة الذاتية في الأدب العربي الحديث، دار إحياء التراث العربي، بيروت، لبنان، 1974، ص15.
- (20) تينتز رووكي، في طفولتي - دراسة في السيرة الذاتية العربية، ص83.
- (21) عبدالرحمن منيف، رحلة ضوء، طبع1، المؤسسة العربية للدراسات و النشر، بيروت، 2001، ص107.
- (22) گولستان بهدل محمهد حه‌سهن، ژينامه‌يا خوهي وهك جوړه‌گي ته‌دهبي (نوورهددين زازا) وهك نموونه، چاپ ئيكي، ده‌زگاي سپريز، چاپخانه‌يا خاني، دهوك، 2011، ل56.
- (23) تهاني عبدالفتاح شاكور، السيرة الذاتية في الأدب العربي الحديث، ص18.
- (24) عبدالسلام المسدي، النقد والحداثة، طبع1، دار الطليعة، بيروت، 1983، ص114.
- (25) مكارم الغمري، الرواية الروسية في القرن التاسع عشر، سلسلة كتب ثقافية شهرية يصدرها المجلس الوطني للثقافة و الفنون و الاداب، الكويت، 1981، ص12.
- (26) يمني العيد، فن الرواية العربية بين خصوصية الحكاية و تميز الخطاب، طبع 1، دار الاداب، بيروت، 1998، ص75.
- (27) عبدالله بن عبدالرحمن الحيدري، رواية السيرة الذاتية، مجلة علامات، ج49، مج13، رجب 1424/ سبتمبر 2003م، ص580.
- (28) فيليب لوجون، السيرة الذاتية الميثاق والتاريخ الأدبي، ترجمة: عمر حلي، طبع1، المركز الثقافي العربي، بيروت، لبنان، 1994، ص74.
- (29) كمال الرياحي، حركة السرد الروائي و مناخاته - في استراتيجيات التشكل، طبع1، دار مجدلاوي للنشر و التوزيع، عمان، الاردن، 2005، ص17.
- (30) محمد الباردي، عندما تتكلم الذات - السيرة الذاتية في الأدب العربي الحديث، طبع2، منشورات اتحاد الكتاب العرب، دمشق، سوريا، 2005، ص13.
- (31) ساير رشيد، رومان كوردي خويندنه‌وهو پرسيار، به‌شي1، ده‌زگاي چاپ و بلاوكردنه‌وهي ناراس، هولير، 2007، ل49.
- (32) ته‌ها نه‌حمهد ره‌سول، رومان و هه‌لويسي مروفايه‌تي و كي‌شه‌ي سه‌ردهم، گوفاري (پامان)، ژ(13)، 5 تمموزي 1997، ل48.
- (33) نزار سلمان تاهر، فه‌زه‌نين ره‌خنا نه‌دهبي لسره تي‌كستين نافراندي(كومه‌كا فه‌كولينين ره‌خنيين وه‌رگيرايينه)، وه‌شانين ني‌كه‌تيا نقيسه‌رين كورد-دهوك، 2013، ل83.
- (6) انيس المقدسي، فنون الادبية و اعلامها في النهضة العربية الحديثة، طبع2، دار العلم للملايين، بيروت، 1978، ص547.
- (7) گولستان بهدل محمهد حه‌سهن، ژينامه‌يا خوهي وهك جوړه‌گي ته‌دهبي (نوورهددين زازا) وهك نموونه، چاپ ئيكي، ده‌زگاي سپريز، چاپخانه‌يا خاني، دهوك، 2011، ل80.
- (8) عبدالله إبراهيم، موسوعة السرد العربي، طبع1، المؤسسة العربية للدراسات و النشر، بيروت، 2005، ص174.
- (9) عبداللطيف الحديدي، فن السيرة بين الذاتية والغريبة في ضوء النقد الحديث، طبع1، دار السعادة للطباعة، القاهرة، 1996، ص67.
- (10) تهاني عبدالفتاح شاكور، السيرة الذاتية في الأدب العربي الحديث، فدوى طوفان و جيرا ابراهيم جيرا و احسان عباس نموذجاً، طبع1، بيروت، 2002، ص136.
- (11) گولستان بهدل محمهد حه‌سهن، ژينامه‌يا خوهي وهك جوړه‌گي ته‌دهبي (نوورهددين زازا) وهك نموونه، چاپ ئيكي، ده‌زگاي سپريز، چاپخانه‌يا خاني، دهوك، 2011، ل81.
- (12) محمد عبدالغني حسن، التراجم و السير، طبع3، دار المعارف، القاهرة، 1980، ص23.
- (13) تينتز رووكي، في طفولتي - دراسة في السيرة الذاتية العربية، ترجمة: طلعت الشايب، مراجعة: رمضان بسطا ويسى، طبع1، المشروع القومي للترجمة، القاهرة، 2002، ص214.
- (14) گولستان بهدل محمهد حه‌سهن، ژينامه‌يا خوهي وهك جوړه‌گي ته‌دهبي (نوورهددين زازا) ، ل82-83.
- (15) فليب لوجون، ادب السيرة الذاتية في فرنسا، ت: ضحى شيحة، مج: الثقافة الاجنبية، عدد 4، السنة الرابعة، 1984، ص24.
- (16) مؤيد عبدالستار، السيرة الذاتية، دار المنفى-السويد، بيروت، 1996، ص33-34. او عبدالعزيز شريف، ادب السيرة الذاتية، الشريكة المصرية العالمية للنشر، لونجمان، مصر، 1992، ص43. بان گولستان بهدل محمهد حه‌سهن، ژينامه‌يا خوهي وهك جوړه‌گي ته‌دهبي (نوورهددين زازا) وهك نموونه، چاپ ئيكي، ده‌زگاي سپريز، چاپخانه‌يا خاني، دهوك، 2011، ل46.
- (17) جيرومسكي، ظاهرة المذكرات البولندية - صفحات من مونت كاسينو، ت: د. محمد هناء متولي، مج (الثقافة الاجنبية)، مجلة تعنى بشؤون الأدب في العالم، تصدرها وزارة الثقافة و الاعلام، ع (4)، السنة الرابعة، 1984، ص145.
- (18) محمد التونجي، المعجم المفصل في الأدب، دار الكتب العلمية، بيروت، لبنان، ط2، 1999، ص777-778.

(48) گولستان به‌دهل محمهد حه‌سه‌ن و رېژين يونس محمهد،
زيانناما بابيه‌تي د چارچوقې هوزانې دا، ژيان و خه‌باتا
پېشمه‌رگه ((فه‌تاج گولي)) وهك نموونه، گوفارا زانکویا دهوك،
پهره‌بند 20، ژمارا 1، سالا 2017، ل 195-218.

(49) "سدقي هروري"، "كورى زنارنى سهربلند"، چاپى يه‌كه‌م،
بلاوكراوى ده‌زگى ناراس، هه‌ولير، 2008، ل 151.
ژ نوكه و پيڤه هه‌ر نمونه‌كا نه‌م ژ رومانى و مرگيرين تنى دى
لاپه‌رى رومانى ل دويڤ فى چاپى دى د ناف مه‌تنى فه‌كولينى
دا نقيسين.

(50) راستى هرورى، چه‌ند هوزانه‌كين نه‌ نافكري، ژ
به‌لافوكين: نيكه‌تيا لاوين ديموكراتاكوردستانى- عيراق لقا
ئاوارة، ته‌هران، 1986، ل 13.

(51) د نامه‌يه‌كيڍا روماننقيسى نه‌ه پيزانينه داينه من.
(52) ته‌هانى عبدالفتاح شاكرا، السيرة الذاتية في الأدب العربي
الحديث، ص 25.

(53) احمد خواجه، چيم دى، ب 1، به‌شى يه‌كه‌م، چاپخانه‌ى
شه‌فه‌ق، بغداد، 1968، ل 3.

(54) مسعود جميل رشيد، په‌خشان و هونه‌رين وى، وه‌شانين
جزيرى، دهوك، 2016، ل 125-126.

(55) عثمان عبدالمعطي عثمان، عناصر الرؤية عند
المخرج المسرحي، الهيأة المصرية العامة للكتاب،
1996، ص 78.

(56) حسين رامز محمد رضي، الدراما بين النظرية و
التطبيق، المؤسسة العربية للدراسات و النشر، بيروت،
1972، ص 485.

(57) نارام يوسف ئيراهيم، بنه‌مايين درامايى د چل حيكايه‌تين
مه‌لا مه‌حمودى بازبيدا، ريفه‌به‌ربيا چاپ و به‌لافكرنى-دهوك،
2012، ل 100.

(58) رشاد رشدي، نظرية الدراما من ارسطو الى الآن،
طبع 2، بيروت، 1975، ص 196.

(59) نارام يوسف ئيراهيم، بنه‌مايين درامايى د چل حيكايه‌تين
مه‌لا مه‌حمودى بازبيدا، ريفه‌به‌ربيا چاپ و به‌لافكرنى-دهوك،
2012، ل 98.

(60) محمد زكي العشماوي، أعلام الأدب العربي الحديث
واتجاهاتهم الفنية، دار المعرفة الجامعية، مصر، 2000،
ص 260.

(61) زوزان ناسر مسته‌فا، ئوپه‌راسيونين نه‌نفال ل كوردستانى
ده‌رته‌نجام و كاردانه‌فه ((23 شوبات - 6ى ئه‌يلول 1988))
فه‌كولينه‌كا ميژوويى يه، ناما ماسته‌رى، زانکویا دهوك، كوليزا
ئادابى، 2012، ل 45.

Voir: Gérard Genette, Palimpsestes: la
littérature au second degré, Seuil, Paris, 1982, p10.

(35) عبدالرزاق بلال، مدخل إلى عتبات النص: دراسة في
مقدمات النقد العربي القديم، أفريقيا الشرق، الدار البيضاء،
بيروت، 2000، ص 16.

(36) سعيد يقطين، الرواية و التراث السردى من اجل وعي
جديد بالتراث، رؤية للنشر و التوزيع، القاهرة، 2006،
ص 160.

(37) أمل التميمي، السيرة الذاتية النسائية في الأدب العربي
المعاصر، طبع 1، المركز الثقافي العربي، الدار البيضاء،
المغرب، 2005، ص 191.

(38) باسمة درمش، (عتبات النص)، مجلة علامات، ج 61،
مج 16، مايو 2007، ص 41.

(39) عبدالفتاح الحجمري، عتبات النص البنية و الدلالة،
منشورات الرابطة، الدار البيضاء، المغرب، 1996،
ص 26.

(40) نه‌مين عبدالقادر، شيعرييه‌ت د رومانين "سدقي هرورى"
دا، ده‌زگايى سپريز، دهوك، 2008، ل 99.

(41) "سدقي هرورى"، "كورى زنارنى سهربلند"، لاتينى، وه‌شانين
نوودم، 1996، ل 5. بو زانين نه‌ه هه‌رسى نافين دفى
پيشه‌كيڍا هاتين (رېڤينگ هرورى، حكه‌ت هرورى، فه‌وزى
هرورى) د راستى و كه‌تواريدا هه‌نه و نوكه‌زى دژين و رېڤينگ
نه‌ندام په‌رله‌مانى كوردستانى يه و فه‌وزى و حكه‌ت زى ل
سوئدى دژين. رۆژناما كوردستانپرئس زى ل سوئد د نافه‌را
ساليين 1986-1992 ب زمانى كورد و توركى به‌لاف د بوو.

(42) نه‌مين عبدالقادر، شيعرييه‌ت د رومانين "سدقي هرورى"
دا، ل 98.

(43) سه‌عيد خوديڍا عه‌لو و قادر حه‌سه‌ن عيدو(به‌ره‌فه‌فكرن)،
مه‌حمود ئيزدى، چه‌ند تيرۆزكه‌ك ل دور ژيان و خه‌باتا وى،
ده‌زگايى سپريز، دهوك، 2004، ل 140.

(44) بووبى نه‌سه‌ر، هه‌فه‌يه‌ينه‌ك ل گه‌ل "سدقي هرورى"،
گوفارا رۆژا نوو، گوفارده‌ك چاندى هونه‌رى ته‌ده‌بى، سوئد، ژماه
49، سالا 1997، ل 41-44.

(45) أمل التميمي، السيرة الذاتية النسائية في الأدب العربي
المعاصر، ص 205.

(46) الهادى غابري، خصائص البناء الفني في السيرة
الذاتية، علامات في النقد، ع 51، مج 13، 2004،
ص 623.

(47) عبدي حاجى محمد، استراتيجية الكتابة في السيرة
الذاتية "حياتي الكوردية أو صرخة الشعب الكوردي"
لنورلدين زازا نموذجاً، مجلة جامعة دهوك، مجلد 11،
عدد 2، كانون الأول 2008، ص 242-253.

- (62) ميري ورنوك، الذاكرة في الفلسفة الأدب، ترجمة: فلاح رحيم، طبع 1، دار الكتاب الجديد المتحدة، بيروت، لبنان، 2007، ص 194.
- (63) عبدالله السيد ولد أباه، التاريخ و الحقيقة لدى بول ريكور (الهوية السردية و الذاكرة الحية)، مجلة مفكرون: ملف بحثي (التاريخ و الحقيقة) - مؤمنون بلا حدود- العدد الثالث- 2014-12-17- ص 10.
- (64) محمەد رهوف، ئەنقال و رهه‌نده سۆسيۆلۆجيه‌كان، چاپي يه‌كه‌م، چاپخانه‌ي تيشك، سلیماني، 2005، ل 65.
- (65) عەلێ تەتەر نیروه‌یی، بزافی رزگار یخوازی نەتەوه‌ی کورد له کوردستانی عێراق له ساله‌کانی جهنگی عێراق و ئێران (1980-1988)، ده‌زگای سپرێز، ده‌وك، 2001، ل 485-486.
- (66) عەمەر تروانشی، بیرەوه‌رییەت پێشمەرگاتیی دشوره‌شا گولانی‌دا، چاپخانه کوردستان- زاخۆ، 2006، ل 37.
- (67) هاشم رمضان عبدالله، المحترقون الكورد الحیاة و الموت، أربیل، 2005، ص 86.
- (68) یوو‌بی ئەسه‌ر، هه‌قه‌یه‌شینه‌ك ل گه‌ل "سدقی هرۆری"، گوفارا رۆژا نوو، گوفاره‌ك چاندی هونه‌ری ئەده‌بی، سوید، ژماه 49، سالا 1997، ل 41-44.
- (69) اندریه موروا، اوجه السيرة، ترجمة: ناجی الحدیثی، كتاب الثقافة الأجنبية، دار الحرية للطباعة، بغداد، 1987، ص 27.
- (70) کریمه بو‌عفو، تداخل الاجناس الادبية في رواية "بوح الرجل القادم من الظلام لابراهيم سعدي، رسالة ماستر، جامعة اكلي محند-البويرة- كلیو الاداب و اللغات، الجمهورية الجزائرية، 2017-2018، ص 53.
- (71) أمل داغوق سعد، فن المراسلة عند مي زيادة، طبع 1، دار الأفاق الجديدة، بيروت، 1982، ص 11.
- (72) جورج مايي، السيرة الذاتية، تعريب: محمد القاضي و عبدالله صولة، طبع 1، رؤية للنشر و التوزيع، القاهرة، 2017، ص 204.
- (73) عبدالرزاق بيمار، په‌خشانی کوردی، ده‌زگای رۆشنییری و بڵاوکردنه‌وه‌ی کوردی، به‌غدا، 1998، ل 233.
- (74) ابراهيم على ابو الخشب، في محيط النقد الادبي، الهيئة المصرية العامة للكتاب، 1985، ص 164.
- (75) عبدالصمد اسلام طه، رهنگدانەوه‌ی ئەده‌ب له گوفاری هاواردا 1932-1943، ده‌زگای ئاراس، هه‌ولێر، 2002، ل 110.
- (76) محمد دلیر امین محمد، رۆلی گوفاری گه‌لاویژ له گه‌شه‌سەندن و پێشخستنی ئەده‌بی کوریدا، نامە‌ی ماجستێر، کۆلیجی ئاداب، زانکۆی سه‌لاحه‌دین، هه‌ولێر، 1989، ل 123.

السيرة في رواية (كورئ زنارئ سهر بلند).

الخلاصة

السيرة جنس ادبي مستقل تتحدث عن حياة شخصية مشهورة و تقوم بجمع كتابة التاريخ و متعة قراءة القصة في نتاج واحد. هناك تشابه و علاقة كبيرة بين السيرة و الرواية. يتناول هذا البحث كيفية تحديد السيرة في الرواية و يؤكد البحث ايضا على ان المذكرات، اليوميات، الاعترافات، الرسائل و التأريخ عبارة عن اشكال و صيغ قريبة من السيرة. هناك بعض الاسس التي يمكن للقارئ من خلالها ان يعرف هل الرواية من خيال الكاتب ام هي عبارة عن واقع حياته الشخصية. في رواية (كورئ زنارئ سهر بلند) و من خلال عتبات الرواية (اسم الرواية، الاهداء، المقدمة، اللقاءات و الحوارات ... الخ) ايضا (الدوافع، الواقع و الخيال، المصادقية و الرسائل) هذه جميعا تعتبر من الاسس المهمة التي من خلالها يمكن تحديد السيرة في الرواية. هناك اشارات من الكاتب تشير بأن جزءاً من حياته و تجربته الشخصية و ذلك بالاستفادة من تجربة بعض الشخصيات في الثورة الكوردية قد تم وضعها في احداث الرواية.

مفاتيح البحث: السيرة الذاتية، السيرة الغيرية، الرواية، عتبات النص، ميثاق النص.

THE BIOGRAPHY IN THE (KORE ZINARE SERBILIND) NOVEL

ABDI HAJI MOHAMMED and RAMADAN HAJI QDER

Dept. of Kurdish Language, College of Basic Education, University of Duhok, Kurdistan Region -Iraq

ABSTRACT

Biography is an independent literary genre that talks about the life of a famous person and combines the writing of history and the fun of reading story in one product. There is a great similarity and relationship between the biography and the novel.

This research deals with how to define the biography in the novel. The research also confirms that the diaries, confessions, letters and history are forms close to the biography. There are some bases by which the reader can know whether the novel is the writer's imagination or is it the effect of his personal life. In the novel (Kure zinare Serblend) or through the thresholds of the novel (the novel's name, the dedication, the introduction, the meetings and dialogues ... etc.) as well (the motives, reality and imagination, credibility and messages) all of these are considered among the important foundations through which it is possible to Determine the biography of the novel. There are indications from the writer that a part of his life and his personal experience, by taking advantage of the experience of some of the characters in the Kurdish revolution, has been included in the events of the novel.

KEYWORDS: biography, objective biography, novel, text thresholds, text charter.